

Največji slovenski dnevnik
v Združenih državah
Velja za vse leto . . . \$6.00
Za pol leta . . . \$3.00
Za New York celo leto . . \$7.00
Za inozemstvo celo leto . \$7.00

GLAS NARODA

List slovenskih delavcev v Ameriki.

The largest Slovenian Daily in
the United States.
Issued every day except Sundays
and legal Holidays.
75,000 Readers.

TELEFON: OHelsea 3-3878

Entered as Second Class Matter September 21, 1903, at the Post Office at New York, N. Y., under Act of Congress of March 3, 1879

TELEFON: OHelsea 3-3878

NO. 168. — ŠTEV. 168.

NEW YORK, THURSDAY, JULY 20, 1933. — ČETRTEK, 20. JULIJA 1933

VOLUME XII. — LETNIK XII

BOJ PROTI KRIZI POSTAJA VEDNO OSTREJŠI

MOŽAK, KI JE VODIL PROPAGANDO ZA LIBERTY LOAN BO NAČELOVAL KAMPANJO PROTI DEPRESIJI

Elektrotehniki in delavci v ladjedelnicah nasprotujejo svojim delovnim pravilnikom. — Mornariške oblasti podpirajo stališče podjetnikov in zahtevajo daljši delovni čas. — Na zborovanju prvega okraja so premogarji izrekli zaupnico predsedniku Rooseveltu.

SCRANTON, Pa., 19. julija. — United Mine Workers so na tukajšnjem zborovanju prvega okraja izrekli predsedniku Rooseveltu zaupnico in pohvalili njegova neumorna prizadevanja za izboljšanje neznosnih razmer.

Predsednik strokovne organizacije, John L. Lewis, je imel dolg govor, v katerem je rekel, da je Roosevelt v tej generaciji prvi predsednik, ki posveča veliko pozornost zastopnikom delavskega razreda.

WASHINGTON, D. C., 19. julija. — Najbrž se bo še koncem tega tedna začela po vseh Združenih državah taka propaganda kot se je vršila za časa vojne za Liberty Loan. Deželo bodo preplavili govorniki, kojih cilj bo, navdušiti narod za boj proti depresiji.

Industrijalni ravnatelj Hugh S. Johnson je izjavil danes, da hoče pridobiti javnost za svoj načrt, ki obstoji v tem, da je treba industrije, ki se dozda še niso odzvale, prisiliti, da zvišajo delavcem plače in skrajšajo delovni čas.

Danes se je začelo javno zaslišanje o delovnih pravilnikih za električarje in gradilce ladij. Pogodba vsebuje določbe glede minimalnih plač in maksimalnega delovnega časa.

Delavci v ladjedelnicah zahtevajo namesto predlaganih štirideset centov na uro, deset centov poviška, to je petdeset centov.

Izvežbani elektrotehniki zahtevajo najmanj devdeset centov na uro. Na strani podjetnikov so mornariške oblasti, ki zahtevajo daljši delovni čas.

Charles F. Horner, ki je svoječasno organiziral kampanjo za Liberty Loan, bo prevzel vodstvo v agitaciji proti depresiji.

Horner je že naročil izvedencem za reklamo in slikarjem, naj pripravijo primerne plakate.

Državni gubernorji, senatorji, trgovske zbornice, klubi, patriotske in verske organizacije, naj dajo na razpolago prostovoljne delavce, govornike itd.

Vsi izdelki, ki bodo izdelani po novih delovnih pravilnikih, bodo imeli posebno znamenje, torej nekako varstveno znamko. Javnost bo pozvana, naj ne kupuje blaga brez te znamke.

Izdelovalci umetne svile so danes predložili svoj pravilnik, ki določa štirideset ur dela na teden ter trinaest dolarjev minimalne plače. Pravilnik je podpisalo osemdeset odstotkov industrije. Osebe, ki še niso dosegle šestnajstega leta, ne smejo biti zaposlene v tovarnah.

V newyorškem hotelu Pennsylvania je včeraj zborovalo štiristo zastopnikov tekstilne industrije, ki so sklenili, da bodo vbodoče izdelovali dosti boljše blago, ki ga bo mogoče prodajati po višjih cenah.

L. Barnett, zastopnik Altmanove trgovine, je rekel: — Jaz sem za to, da se cene povišajo, nikakor pa ne verjamem, da bi hoteli ljudje plačevati višje cene. Če vsaj zaenkrat ne. Dražje bomo zamogli prodajati le v slučaju, če se bo nakupna moč naroda zvišala.

Danes glasuje Tennessee o prohibiciji

AZANA SE JE ZAVZEL ZA AMERIKANCE

Amerikanci so v ječi že šest tednov. — Ameriški poslanik se trudi za nje. Azana bo naglo odločil.

Madrid, Španija, 19. julija. — Ministrski predsednik Manuel Azana je sam vzel v svoje roke zadevo petih Amerikancev, ki so zaprti v Palmi na otoku Majoriki. Amerikanci se nahajajo v ječi, ker je eden med njimi v gostilni med prepričnim udaril po glavi španskega častnika.

Ker je pregrešek Amerikancem vojaškega značaja, spada njihova zadeva pred vojaško sodišče. Njih položaj pa bo nekoliko olajšan, ker je Azana obem tudi vojni minister.

Azana bo skušal rešiti zadevo, da bo civilna garda ohranila svoj ugled, in da bo tudi ugodeno Zdr. državam.

S španskega stališča je bil to velik prestop proti vojaški časti in postava zahteva ostro kazni. Ministrski predsednik bo skušal pri tem tudi ugoditi španskemu javnemu mnenju. Gubernorju v Palmi je že naročil, da dovoli Amerikancem vse ugodnosti, ki so dovoljene v mejah postave.

Ameriški poslanik Bowers je poslal generalnega konzula Claude I. Dawsona v Palmo, da zadevo preišče. Ko je iz konzulovega poročila Bowers izvedel za pravi položaj jetnikov, se je obrnil na zunanjega ministra Fernando de los Rios ter ga prosil za naglo in pravično rešitev.

Parma, Majorka, 19. julija. — Ameriški pisatelj Theodore Pratt so bo moral zagovarjati pred civilnim sodiščem, ker je v nekem svojem članku razžaljeval pisal o morali na otoku Majorki. Domačini so prosili gubernorja, da Prattu izžene. Pred njegovim stanovanjem je eksplodirala bomba. Vselej tega ga je civilna garda odpeljala v Palmo. Oblasti so mu vzele potni list in mu naročile, da naj čaka in bo pripravljen, kaj bodo oblasti odločile: ali bo postavljen pred sodišče, ali pa bo izgnan iz dežele.

Ko se je hotel nastaniti v nekem hotelu v Palmi, ga hotelir ni hotel sprejeti. Sčunijska obravnava proti njemu je neizogibna, ako vlada v Madridu ne odloči, da sme odpotovati, da se s tem prepreči politični zapletljivi z Zdr. državami.

NAGROBNI SPOMENIKI KONČANI

Pariz, Francija, 18. julija. — Kot naznanja general Pershing, so postavljeni vsi spominski kamni na grobe ameriških vojakov, ki so padli v Franciji tekom svetovne vojne.

PAPEN JE ZOPET V RIMU

Berlin, Nemčija, 19. julija. — Podkancler von Papen se je z aeroplanom odpeljal v Rim, da podpiše pogodbo, katero je v imenu nemške vlade pred kratkim sklenil z Vatikanom.

Naročite se na "GLAS NARODA", največji slovenski dnevnik v Združenih državah.

WILEY POSTA JE ZADRŽALO SLABO VREME

V Irkutsku je moral ostati petnajst ur. — Še vedno more napraviti rekord. — Namenjen je v Harabovsk.

Moskva, Rusija, 19. julija. — Wiley Post je letel nad Verhne Udinskom, ki se nahaja 150 milj od Irkutska.

Irkutsk, Sibirija, 19. julija. — Wiley Post je v svojem namenu, da izboljša svoj rekord v poletu okoli sveta, odletel proti Blagovescenku.

Post je bil pri svojem odhodu še vedno 3 ure in 20 minut pred svojim prejšnjim rekordom. Vselej slabega vremena je bil v Irkutsku zadržan 15 ur in 25 minut.

Post se je odločil, da se bo ustavil v Blagovescensku, 1020 milj od Irkutska, mesto v Harabovsku, ki je še 360 milj dalje proti vzhodu. Iz Harabovska je nameraval leteti naravnost v Fairbanks na Alaski, 3000 milj daleč, in nato v Edmonton v Kanadi in končno na Floyd Bennett letališče v New Yorku.

V Irkutsku je nameraval ostati samo nekaj ur, da se odpodje, medtem pa so sovjetski mehaniki pregledali ves njegov aeroplan, ki pa je bil v najboljšem stanju.

Post in Gatty sta bila pred dvema letoma v Blagovescenku zadržana 26 ur in 30 minut in Post ima še vedno najboljšo priložnost, da pobije svoj rekord, katerega je napravil skupno z Gattyjem.

DEMPEY SE JE ZOPET POROČIL

To je Dempseyeva tretja ženitev. — Tudi njegova žena je že bila dvakrat ločena.

Elko, Nevada, 19. julija. — Birski boksarski šampion Jack Dempsey in Hannah William sta bila poročena pred mirnovim sodnikom A. J. McFarlane. Oba sta navedla starost "nad 21 let".

Dempsey se je s svojimi prijatelji in svojo nevesto z avtomobilom pripeljal iz Salt Lake City, Utah. Po poročnih obredih sta se poročena odpeljala na ženitovanjsko potovanje k jezeru Tahoe, Nev.

Četudi sta bila oba poročena tretjič, vendar sta oba pri sedanjih poroki omenila samo zadnji zakon in ločitev.

Od Dempseyja je dobila ločitev zakona leta 1931 filmska igralka Estelle Taylor. Od svoje prve žene Maxine Cates se je Dempsey ločil leta 1919 v Salt Lake City.

O njej je bilo poročeno, da je zgorela leta 1926, ko je pogorela Tiajuana plesna dvorana. Pozneje pa se je pojavila v New Yorku, kjer je skušala razveljaviti ločitev zakona. To tožbo pa je pozneje opustila.

Sedanja Dempseyeva žena se je leta 1931 poročila s sinom newyorškega milijonarja Ottona Kahna, Roger Wolfe Kahnom. Že

AVSTRIJI PRETI IZ NEMČIJE NEVARNOST

Nazijci nameravajo vpa-
sti v Avstrijo. — Hitler
hoče fašistovsko zmago
vseh Nemcev.

Dunaj, Avstrija, 19. julija. — Nek članek, ki je bil objavljen v listu "Wiener Zeitung" in ki je povzročil po celi Avstriji veliko razburjenost, pravi, da Avstriji niso še varni pred nemškimi fašizmom, četudi izgleda sedaj položaj zelo miren. Pisec članka ni imenovan, toda je o njem rečeno, da je nemški politik, ki je pobegnil iz Nemčije.

Kot pravi pisec v članku, v "Wiener Zeitung", je iz zanesljivega vira izvedel, da so nemški narodnjaki, ki so nasprotni Hitlerjevi vladi, na svoji konferenci v Benetkah z vso resnostjo zatrjevali, da je še vedno poglavitni cilj nazijcev v Berlinu Avstrijo vkloniti narodnemu socializmu. Kanceler Hitler sam smatra to za svojo poglavitno nalogo in avstrijski fašisti, ki so pobegnili v Monakovo, z veliko gorečnostjo navdušujejo nemške fašiste, da vpadejo v Avstrijo.

Članek pravi dalje, da hodi sedaj nemški fašizem skozi veliko krizo in da dela radikalna stranka nemških fašistov pod vodstvom pruskega ministrskega predsednika Henmana Goeringa Hitlerju mnogo težko. Hitler potrebuje veliko zmago, če hoče obdržati svoje stališče, in to zmago doseže najlažje, ako Avstrijo s silo privede v nemški fašizem.

VELIKA TRGOVINA Z RUSIJO

Washington, D. C., 19. julija. — Reconstruction Finance Corporation razmišlja o predlogu, da bi financirala 1.000.000 bal bomba za sovjetski Rusiji.

Po tem predlogu bi dobila Rusija kredit za šest let.

Nedavno je R. F. C. financirala prodajo bombaža Rusiji za \$5.000.000. To pa je samo kaplja v skaf vode, kajti pri nakupu milijon bal bombaža bi prišlo v poštev \$55.000.000.

Ako se pogajanja za nakup bombaža ugodno rešijo, bo prišla na vrsto prodaja mesa in živine. R. F. C. je v tem oziru že odgovorila, da ne more izvažati prekajenega mesa in slanine, ker je za pripravo tega potreba preveč delavcev.

Rusija bo potrebovala za 25 milijonov dolarjev masti in olja.

Trocki na potu v Italijo.

Istanbul, Turčija, 19. julija. — Leon Trocki je s svojo ženo odpotoval v Italijo na krovu parnika "Bolgaria". Potujeta s turškimi potnimi listom.

Po zdravljenju v Italiji bo izgnani ruski revolucionar živel nekaj mesecev s svojo ženo na Korziki. Mussolini je Trockemu dovolil priti v Italijo že po zimi, ko je bil na potu skozi Italijo iz Kodanija.

prej je bila poročena z godbenikom Charley Kaley.

Dempsey je hotel k sedanjim poroki pripeljati tudi svojo mater iz Salt Lake City, toda zaradi bolezni se ni upala na dolgo pot,

TUDI DRŽAVA UTAH BO ŠE LETOS GLASovala O PREKLICU

SALT LAKE CITY, Utah, 19. julija. — Governor Henry H. Blood je danes odstranil vse postavne ovire, ki so v državi Utah nasprotovale glasovanju o prohibiciji. Zakonodajci je povedal, da je gibanje za preklc prohibicije tako mogočno, da bo premagalo vse, kar mu zastavlja pot.

Poslanec je predlagal, naj volilne postave tako amendirajo, da bo dne 7. novembra mogoče glasovati glede odprave prohibicije. Istočasno bo razpisal volitve za delegate, ki se bodo udeležili državne konvencije, ki bo odločala o preklcu.

Istočasno je priročil, naj se državno prohibicijsko postavno toliko omili, da bo dovoljena prodaja vina, ki vsebuje tri in eno petino odstotka alkohola.

Danes bodo volilci države Tennessee odločili, če naj prohibicija ostane ali ne.

Tennessee bo potemtakem že devetnajsta država, in tretja država na jugu, ki bo zavzela stališče napram temu vevlažnemu razširjanju.

Prerokovanja suhačev, da bodo južne države ostale zveste prohibiciji, se niso izpolnile, če vsaj kolikor prideta v poštev Alabama in Arkansas.

Mokrači v Tennessee zatrjujejo, da se bo država z veliko večino izrekla za preklc.

Predsednik Antisaloonske lige, dr. F. Scott McBride, se tolaži, da se bo prava odločilna bitka vršila v onih tridesetih državah, ki imajo še glasovati o prohibiciji.

Skof James Cannon, ki je zelo navdušen suhač, je mnenja, da zmaga mokračev nikakor ne bo omajala temeljnih dejstev v boju proti trgovini z opojnimi pijanci.

PREPLAVAL JE NIAGARSKO BRZINE

Niagara Falls, N. Y., 19. julija. — William Kondrat, star 18 let, iz Chatham, N. J., je v terek zvečer v svojem namenu priti na kanadsko stran preplaval brzine Niagare. Plaval je vzdolž vseh brz in skozi velikanski vrtnice ter prišel srečno na suho.

S tem je izvršil čin, katerega do sedaj še ni nikdo in pri čigar poskusu je izgubilo življenje mnogo izbornih plavačev.

Kondrat, ki je z enim tovarišem prišel peš, da vidi Niagarske slapove, je šel v vodo nad brzina, ne vedoč za močni in nevaren tok vode, ki teče naravnost izpod slapov. Brzina ga je zanesla v velikanski vrtnice in voda ga je potegnila v globčino do 50 čevljev, toda premagal je silo vode in prišel srečno na breg.

BOJAZEN ZA GANDHIJEVO ZDRAVJE

Ahmedabad, Indija, 19. julija. — Pristaši Mahatme M. K. Gandhija se boje za njegovo zdravje, ker se mu je krvni pritisk zopet zvišal, najbrže vsled velikega sprejema, katerega je bil deležen ob svojem prihodu v mesto, kjer bo čakal, da ga zopet aretirajo in odvedejo v ječo.

Gandhi je prepričan, da bo zoprt, ker ne odneha od svoje kampanje nepokorščine do angleške vlade.

JAPONCI PROTI GEN. FENGU

Japonci so poslali armada proti krščanskemu generalu. — Kitajci smatrajo Fenga za japonskega podkupljenca.

Sanghaj, Kitajska, 19. julija. — Kot naznanja uradno kitajsko poročilo iz Peipinga, je vrhovno japonsko poveljstvo poslalo proti generalu Fengu osmo divizijo japonske kvantung armade in 20 tisoč mančukuo vojske, da zopet zavzamejo Dolonor. Drugo poročilo iz Peipinga naznanja, da odhajajo proti Čengteh, glavnemu mestu Džehola, japonske in mančukuo čete, municeja, mnogo živeža in vojaški aeroplani.

Tako imenovani "krščanski general" Feng Yu-hsiang, je 12. julija po petdnevem obleganju zavzel Kalgan, glavno mesto provinc Čahar. Kitajcem pa se ta zmaga zdi sumljiva in so splošno mnenja, da služi Feng Japoncem kot izživalec, da najdejo izgovor za zavzetje še nadaljnega kitajskega ozemlja.

Sovjetskim uradnim krogom v Sanghaju se položaj v Čaharju dozdeva poln resnih možnosti, ki morejo voditi do preloma med Japonsko in sovjetsko unijo. Ruski diplomati zatrjujejo, da zavzetje Dolonora daje Japoncem najlepšo priložnost za vpad v Notranjo Mongolijo in mogoče tudi v Zunanjo Mongolijo, kar bi imelo za spor med Rusijo in Japonsko.

Tokio, Japonska, 19. julija. — Japonska Rengo časnikarska agencija naznanja iz Mukdena v Mandžuriji, da so japonske vojaške oblasti izjavile, da sovjetsko podpiranje generala Fenga postruže nevarnost zapadne mančukuo meje in da so japonski poveljniki v velikih skrbih.

Japonska poročila iz Kalgana zatrjujejo, da je general Feng po zavzetju Dolonora prejel od ruskih oblasti v Urgi v Zunanji Mongoliji denar in 30 kamel, natorjenih z municijo. Neko poročilo tudi pravi, da je prišlo v Kalgan 20 ruskih in 200 kitajskih komunistov, da pomagajo generalu Fengu ustanoviti v Notranji Mongoliji sovjetsko vlado.

Smrt valed žeje v puščavi.

Blythe, Cal., 19. julija. — Z najdenjem trupla 50 let starega trgovca iz Redondo Beach, Cal., Stephen Carevich-a, je bila odkrita nova tragedija puščave. Carevich je ob žgočem soncu umrl vsled žeje, ko se je na cesti v puščavi polomil njegov avtomobil. Trije njegovi tovariši so po velikem trudu našli studenec.

"Glas Naroda"

Owned and Published by
SLOVENIC PUBLISHING COMPANY
(A Corporation)

Frank G. Baker, President L. Bonatti, Treas.

Place of business of the corporation and addresses of above officers:
216 W. 18th Street, Borough of Manhattan, New York City, N. Y.

"GLAS NARODA"
(Voice of the People)

Issued Every Day Except Sundays and Holidays

Na celo leto vpla na Ameriko in	Na New York na celo leto	\$7.00
Kanado	Na pol leta	\$3.50
Na pol leta	Za tuzemstvo na celo leto	\$7.00
Na šest let	Na pol leta	\$3.50

Subscription Yearly \$6.00

Advertisement on Agreement

"Glas Naroda" izhaja vsaki dan izvenrednih nedelj in praznikov.

Dopisi brez podpisov in osebnosti se ne priobčujejo. Denar naj se blagoviti pošilja po Money Order. Pri spremembi kraja naročnikov, prosimo, da se nam tudi prejšnje bivališče naznači, da hitreje najdemo naslovna.

"GLAS NARODA", 216 W. 18th Street, New York, N. Y.
Telephone: CHelsea 3-3878

POSREDOVALNICE ZA DELO

Delavska tajnica Frances Perkins je pred kratkim pojasnila, kakšne cilje bo zasledoval zvezni sistem posredovanja za delo.

Glavni smoter nove zakonodaje je seveda zmanjšanje nezaposlenosti.

Vedno je še vedno nad dvanaest milijonov ljudi brez dela, in če se vladi posreči preskrbeti delo vsem tem nesrečnikom, si bo lahko svesta, da je storila več kot katera koli vlada pred njo.

Pri tem pa ne gre samo za zmanjšanje nezaposlenosti, pač pa tudi za odpravo sitnosti in stroškov, ki so v zvezi z iskanjem dela.

Privatne posredovalnice zahtevajo v največ slučajih znatne nagrade, da preskrbe posilcu kako borno in kratkotrajno službico.

Zavedeni od sleparskih oglasov in naznanil, potujejo delavci iz kraja v kraj, v namenu, da bi dobili kako delo, pa se večinoma razočarani vračajo.

Za obnovitev in izboljšanje ameriškega gospodarstva je neobhodno potreben uspešen sistem javnih posredovalnic za delo.

Nova postava, za katero se je v prvi vrsti zahvaliti zveznemu senatorju Robertu F. Wagnerju iz New Yorka, določa, da državne posredovalnice za delo v bodoče ne bodo več samostojne, ampak bodo nekaj člen zvezne posredovalnice, ki bo uravnila svoje poslovanje v soglasju s po-nudbami in povpraševanjem.

Le na ta način bo mogoče spraviti delavce iz krajev, kjer vlada nezaposlenost, v kraje, kjer tovarne obratujejo.

Ravnatelj zvezne posredovalnice za delo je postal W. Frank Person. Njegovi svetovalci bodo: Robert R. Hutchins, predsednik University of Chicago, senator Wagner iz New Yorka, predsednik Ameriške Delavske Federacije William Green, predsednik ameriške trgovske zbornice H. L. Harriman in Frederick Delano iz Washingtona.

V tem času ima 24 ameriških držav svoje lastne posredovalnice za delo. Ko bodo prilagodene novim določbam, bodo dobivale podporo iz zvezne blagajne.

Po mnenju delavske tajnice bo ta nova služba napravila konec sleparskim posredovalnicam za delo.

Po nekaterih državah privatne posredovalnice ne-ramno izrabljajo nesrečneže, ki so pripravljeni potrošiti zadnji cent, samo da bi dobili delo in zaluzek.

Ko bo enkrat posredovala zvezna posredovalnica, se delavcu, ki bo iskal pomoči oziroma posredovanja, že vsaj ne bo treba bati, da bo osleparjen.

Dopisi.

Forest City, Pa.

Da ne bodo čitatelji mislili, da smo v Forest City vsi pomrli, ho-čem poročati da ni tako, temveč, da čeravno nas je več kot polo-vica že šestnajst mesecev brez de-la, še vedno živimo. Ravno to če smo se posebej oživeli. Vstano-vili smo namreč slovenski politi-čni klub, v katerega je pristopilo okoli štiri sto Slovencev in Slo-venk. Da nam je bil ta klub po-treben, se je pokazalo pri delitvi državne podpore brezposelnim. Upamo tudi, da bomo potem tega kluba pri prihodnjih volitvah iz-volili kolikor največ naših ljudi v mestne urade.

Na zadnji klubovi seji se je članstvo soglasno izreklo za zopet-no izvolitev rojaka Martina Mu-hiča za župana. Naj bi se vsi Slo-venci in Slovenke, ki še niso čla-ni tega kluba, vpisali, kar bo vsa-kemu posameznemu, kakor tudi celi nasebini v ugled in korist.

Pozdrav čitateljem!
Poročevalac.

Belle Vernon, Pa.

Centeni: Priloženo Vam pošil-jam \$3.00 za list Glas Naroda. Iskreno se Vam zahvaljujem, ker ste nam list točno pošiljali, dasi smo zaostali za naročnino.

Zadnjič smo Vam obljubili, da Vam zopet kmalu kaj pošljemo, pa nam v resnici ni bilo moč. Volja je sicer dobra, ali moč je slaba.

V teh resnih časih si človek ni-ti najpotrebnejših reči ne more privoščiti.

Dela je tu pri nas dosti, ali sa-mo dela, plače so pa zelo nizke. Upamo na boljše, saj upati ni greh.

S pozdravom in spoštovanjem ostajam Vaš naročnik

Martin Sivie.

Blanchard, Pa.

To je majhna naselbina, v ka-teri so ljudje različnih narodno-sti. Razmere so bile dozdaj zelo slabe, a v zadnjem času se je pa-čelo obračati nekoliko na bo-lje. Premogovniki v okolici Car-terville in Russelton obratujejo vsak dan. Ljudje se organizirajo, v namenu, da pridobe pravice, katere so izgubili leta 1927 in 1928.

Industrije so začele sodelovati s predsednikom Rooseveltom za dobrobit delavca. Vidi se, da je mož za predsednika, ne pa straš-lo kakoršen je bil Hoover.

Predno končam, moram opo-zoriti rojake na F. K., ki je zelo malopriden človek. Varujte se ga! Če pride v vašo hišo, mu ne daj-te pijače. Ako mu jo daste, vas bo naznanil. Tako je delal tu o-krog. Torej pazite se ga, da vam ne bo žal.

F. Vehar.

Tarentum, Pa., R. D. 2, Box 125.

Edmon, Pa.

Naznanjam vam, da smo v tej okolici stoprocentno organizirani in da štrajkamo od 12. junija. Borba je huda. Tolaži nas zavest, da se kompanija boji unije kakor hudič križa.

Gospod Hicks in super Tom Adams sta pred kratkim sklicala sejo. Ko se zberemo, je nam ob-ljubil vse, samo da bi se vrnil na delo.

Naši delegati so sklicali vse od-bornike drugih majn, ki jih je v tej dolini kakih trideset in so vse last Hicks kompanije.

Bečeno je bilo, da bo dne 7. ju-lija podpisala vse, kar želimo. Go-spodar je poklical iz vsake maj-ne po enega človeka, in vse je šlo gladko. Ko pa pride na vrsto naš

organizator, je pa gospodu Hicksu srce v hlače skočilo. — Tebe no-čemo tukaj notri! — je zaklical.

Organizator je pa odvrnil: — Čemu si pa obljubil, da boš vse podpisal, kar delavci zahtevajo? — Vse podpisem, samo unije ne — je odgovoril.

Seja je bila seveda takoj kon-čana.

Zdaj nas strašijo, da bo se dva meseca trajalo, predno bo borbe konce.

Se ko smo delali, smo trpeli po-manjkanje, zdaj pa še toliko bolj. Vsaka oseba dobi namreč samo petdeset centov podpore na teden in pa par funtov moke.

Tukaj je premož od tri in pol do štiri in pol čevlja visok. V naj-več slučajih moramo kar sami pušati. Plačali so nam samo 28 centov za tona, pri tehniči so pa tako goljufali, da je bilo groza.

Ako zmagamo, bo tukaj še za živeti, ker majhna še ni tako sla-ba, samo plače so bile pod ničlo.

Pozdrav!

J. Bregar.

Lorain, Ohio.

Slovenski politični klub bo imel javni shod dne 23. julija, to je v nedeljo ob 7.30 zvečer v veliki dvorani S. N. Doma. Navzročijo bodo kandidati za mestne volitve. Zatoraj ste naprošeni, da se vsi Slovenci in Slovenke gotovo ude-ležite. Priglašeni so 92 kandida-tov in od teh jih bo ostalo 17 od vsake stranke, ki bodo nominirani. Med njimi sta tudi dva Slo-venca. John Tomazich in Ciril Wardi.

Pozdrav!

Louis Balant.

Milwaukee, Wis.

Vidim, da mi je naročnina za list potekla, vsled česar jo obnav-ljam. Res je, hudo v teh slabih časih, toda Glas Naroda nam je v veliko razvedrilo. Najbolj me za-nimajo lepi romani, posebno "Ded-čina". Še lepša je pa povest "Dve siroti". Tudi kolono Petra Zgaga rada čitam in se moram vsaki-krat smejati. Večkrat pa tudi kaj resnega pove. "Pismo mlademu fantu" je bilo nekaj krasnega, in sem ga dvakrat prečitala.

Pozdrav!

John in Antonija Hudales.

DAROV

za pogorelega J. Rostoharja v Worcester, N. Y., je Mr. Mike Urek zopet nabral \$3.50.

Darovali so sledeči:
John Sitar \$2.00
Steve Mohorko 50
John Koletschek 25
M. Corel 50

V imenu nesrečnega pogorelega vsem darovalcem prisrčna hvala!

IZLET NA BERMUDO.

Velicastni parnik Francoske proge "PARIS" priredi za Labor day izlet na Bermudo.

"PARIS" odpluje iz New Yorka v petek dne 1. septembra ob sed-mih zvečer, vrne se pa v torek dne 5. septembra ob osmih zju-traj v New York.

Stroški za vožnjo in vso pre-skrbo znašajo samo petdeset do-larjev.

Izborna kuhinja zabava in raz-vedrila na krovu ter na Bermud-skem otočju. Godba, ples.

Če se kdo rojakov hoče ude-ležiti tega izleta, naj pše za po-drobnosti na:

Glas Naroda (Potniški oddelk), 216 W. 18. St., New York City.

Iz Slovenije.

Po dolgih letih se je vrnil kot bogatin.

Na svoj dom v vas Gaberje, ki stoji pod vmožem Gorjancev, se je pred dnevi vrnil iz Alaske ne-ki Avgustin Kastelic, ki je kot 16-letni deček pred svetovno voj-no zapustil rodno grudo in izni-il, ne da bi kdo vedel kam. Ves ta čas ni noben njegovih sorodni-kov vedel zanj. Imeli so ga za m-rtevga, ker so mislili, da se mu je kje v Gorjaneh ali kje drugje pripetila nesreča. Zdaj po tolikih letih se je v vasi pojavil z veliko prtljago kot zrel mož uglajenega vedenja in kot bogatin. Bogastvo si je pridobil v zlatih rudnikih Alaske. Prvi njegov dar je bil, da je kupil svoji sestri lepo pose-stvo.

Ko je dospel v New York, se je ogledal pri potniškem oddelku "Glas Naroda", kjer so mu pre-skrbeli vse potrebne listine in ka-bino na parniku "Manhattan", s katerim se je podal v domovino.

Sin je ubil očeta.

Precej časa je že poteklo, odkar je kronika krške vasi zadnjikrat zabeležila smrt. 1. julija pa se je na posestniškem domu 67-letne-ga Janeza Gramca na Malencah odigrala družinska tragedija, ki je globoko pretresla vse kmečke domove.

Med posestnikom Janezom Gramcem in njegovim 27-letnim sinom Janezom je že več let tra-jalo sovraštvo zaradi sinove izvo-ljenke. Sin je izbral dekle, ki o-četu ni bilo po volji in s katerim oče sinu ni dopustil ženitve. Ven-dar doslej med njima ni prišlo do usodnih preprirov, ki bi vodili do nepremišljenih dejanj.

V soboto zvečer, 1. julija, je nastal prepri med očetom in ma-terjo. V prepri se je vmešal tu-di sin Janez. Med preprirom pa je oče nenadno navalil na sina s ku-hinjskim nožem in sta se nekaj časa ruvala v sobi. V razburjenju je sin nato pobral motiko in uda-ri očeta s tako silo po glavi, da mu je prebil lobanjo, kar je ime-lo za posledico takojšnjo smrt. Janez Gramc mlajši je bil takoj aretiran in prevezen v zapore o-krožnega sodišča v Kostanjevici.

Ctroci zakrivilo požar.

3. julija okrog 14. je nastal po-žar pri posestniku Vintarju Jože-tu v Zaspu. Ogenj je dočela uni-žil hlev, skedenj in šupo z vsem inventarjem.

Kako je ogenj nastal, se je iz-vedelo takoj. Pri sosedu so bili zaposleni zidarski delavci, kate-rih dvojica je naprosila Vintar-jevo 7-letno rejenko Dvornikovo Marijo, naj jima priinese od doma žerjavice, da bi si zapalila ciga-reti. Deklica je res odhitela do-mov in v odsotnosti domačih vze-la kosček žerjavice in ga na trski ponesla delavcem. Takoj nato se je z ogorkom vrnila nazaj, to-da ne v hišo, marveč k skedenju, kjer sta se igrali njeni prijatelji.

Či. Otroška neprevidnost je za-krivila, da se je kmalu nato vnel kup slame, ognjeni jeziki pa so nato hitro objeli skedenj, hlev in šupo in jih upepelili. Škoda, ki jo je povzročila zgolj otroška ne-previdnost, je precejšnja in le delno krita z zavarovalnino.

Novi grobovi.

V Hrastniku je umrla 69-letna Helena Planson, vdova po ruskem divizijskem generalu Levu Plan-som, ki je umrl tudi v Hrastniku pred dvema letoma.

V Ljubljani je umrl Simon Murko, predelavalec pri tvrdki Smielovsky.

V evetu mladosti je umrla v Mariboru Vida Begatec, učite-ljica.

Peter Zgaga

O DOMŽALSKI OBRTI.

Naslov ni razaljiv. Niti za Domžalce niti za obrt. To je tako kot če bi pisal o rajtah, rosetih, loncih, skledah ter o suhi robi ozi-roma črepinjah v splošnem ter bi dal članku naslov "Ribniška obrt".

Domžalska obrt je namreč slam-nikarija. Devetdeset odstotkov newyorških rojakov prihaja iz Domžal in iz okolice. Vsi so moj-stri v svoji stroki. Ženske šivajo, moški pa prešajo. Najmanj dveh je treba, da je slammik kot se spo-dobi: ženske in moškega. Skoraj tako kot pri otroku.

Dosti sem že pisal v zadnjih dvajsetih letih o slammikariji v

splošnem ter o slammikarijih in slammikaricah posebej. Posebno o slammikaricah, ki so mi osladile že marsikatero uro in že marsi-kateri trenutek zagrenile — pa kaj zato!

Po pravici povem, da do zadnje-ga tedna še nikdar nisem videl tovarne za izdelovanje slammikov v polnem obratu.

Prejšnjo soboto me pa povabi Mr. Charles Lacion, naj pridem pogledat, kako se vrtili kolesje te delikatne industrije, ki je pone-sla slavo Domžal v starem kraju na Dunaj in na Romunsko, v no-vem svetu pa v veliki New York, kjer so navzile silni konkurenci šivalke, prihajajoče iz okolice Domžal najbolj obratjane. Obrat-jane so zaradi pridnosti in pre-ciznega dela, pa tudi zaradi uljud-nosti in priprčnosti ter raznih drugih dobrih lastnosti.

Čali Lacion je, kolikor je meni znano, edinstven primer med new-yorškimi Slovenci.

Ko je vojaže odslužil, je prišel pred dvajsetimi leti v Ameriko. Še vedno je mlad in mladeniški, kajti Avstrija ga je poklicala v armado in poslala v vojno, ko mu je bilo komaj sedemnajst let.

Po prihodu v New York se je lotil obrti svojih sorojakov. Tež-ko mu je bilo od kraja, danes ima pa na najprometnejši ulici naj-večjega velemeta na svetu — na newyorškem Broadwayu — lepo urejeno tovarno, ki dela čast nje-govemu in slovenskemu imenu. Vse, kar ima, je sad njegove prid-nosti in vztrajnosti.

Elevator te pripelje v deveto nadstropje, in ko izstopiš, vidiš iz-veže v pisarno, odkoder te izvež-bana strojeviska takoj presodi, če si prišel kupovat, prodajat ali Čaliju delat nadlego. Tisti, ki ho-dijo za nadlego, nimajo vstopa, toda z menoj je napravila izjemo. Vrata na levi vodijo v izložbeno sobo, kjer je dolga miza, ob na-sprotni steni pa steklena omara, ki pokriva vso steno, v omari pa vzorci slammikov vseh oblik, barv in velikosti. Ko si jih kupee ogle-da, jih mora naročiti par sto du-catov.

Zaenkrat je še vse bolj po-malem — mi je pojasnjeval Čali, ko sva stopila v prostran in zra-čen prostor. — V seziji jih pro-dam povprečno po sedemsto du-catov na teden. Lansko leto, ko je bila za vse velika mizerija, sem jih spečal okrog petnajst tisoč ducatov.

V ozadju so mize za trimarice, ob južni steni je osem ali deset hidravličnih stikalnic.

Hidravlične premešča? — sem se razvnel.

Seveda — je smejel odvrnil — ker je uzgalil moje misel, pa me je takoj porazil z besedami: — Toda ne za grozdje, pač pa za slammike.

A, tako — sem rekel in sem bil takoj za pol čevlja manjši.

V zadregi sem pogledal proti oknu, kjer je sedelo ob dolgih mi-zah najmanj dvajset šivalk. Tako-j sem se za pol čevlja zlezel v tla — tako strašno gram me je bilo. Če bi bila ena sama, bi nič ne rekel — toda dvajset — sveta nebesa! Samo gledal sem in str-mel, za menoj je pa stal Čali in strokovnjaško tolmačil skrivnosti slammikarije.

Na, sem pogledj, — je rekel, — pogledj in pošlataj — kakor ži-da.

I, saj je ži-da, — sem vzdih-nil in sem se že sklonil — da bi otipal zapeljivo nožico mlade vdo-ve, sedeča ob konen mize.

Ne, ne — je pravočasno pre-prečil Čali in mi pomolil kito sla-me pod nos. — To potipaj, to je kakor ži-da.

Ustregel sem mu, toda zame je slama samo slama in nič druge-ga.

Vse so bile lepo in zapeljivo oblečene, in skoro vse sfrizirane po najnovejši modi.

Čemu te je zlodej danes pri-nešel, Zgaga, — je rekla ena — prihodnji teden bi prišel, da bi mene videl, ko bom imela lasé na parlament.

Časa ni bilo dosti, ker se je bli-žala že ena ura.

Čaliju sem se zahvalil za pri-jaznost in se lepo poslovil od nje-ga, na šivalke sem bil pa skro-jezen, ker so mi ob slovesu ljubez-njivo obljubile, da mi bodo sešile slammik, ki bo tak, kakor da bi mi iz glave zrasel.

Naši v Ameriki

ROJAKE PROSIMO, NAJ NAM NAKRATKO NA A DOPISNICI SPOROČE SLOVENSKE NOVI-CE IZ NASELBINE.

Za spčno liubo je umrl v sobo-to popolne v Clevelandu Anton Grubič, star 40 let. V Ameriki je bival 20 let. Doma je bil iz Brezje na Štajerskem.

Premiunil je v Clevelandu dobro poznani rojak in pionir Anton Peskar, po tri letni bolezn-i, v starosti 64 let. Doma iz Ve-like Lese, fara Krka na Dolenj-ske, odkoder je prišel sem ko je bil šele 17 let star.

Stanje Franka Barbiča v Clevelandu, ki je pred enim ted-nom po nesreči padel z verande svojega stanovanja na ulični hod-nik, se je zadnje dni nekoliko iz-boljšalo.

John Milošič in Ivan Grilec, ki sta bila v Chicago obsojena v dosmrtno ječo zaradi umora Geo. Karla, sta bila zadnjo soboto od-vedena v državno kaznilnico v Jolietu. Kakaga pritožba proti ob-tožbi nista vložila.

17. julija se je pričela obrav-na proti Veri Karl, sestri Ivana Grileca in vdovi umorjenega Kar-la. Obravnavi bo predsedoval so-dnik Rudolf F. Desort. Na podla-gi obtožnice se je Vera dogovo-ri-la s svojim prijateljem Milošič-em in bratom Ivanom, da sta na-jela morileca za njenega moža z namenom, da si potem razdele nje-govo zavarovalnino \$15,000.

V Pueblo, Colo. je dne 6. ju-lija umrl za poškodbami pri av-tomobilski nesreči Joe Šiškar, star 36 let, in doma iz Gradišca pri Tur-jaku. Njegov dom je bil v Den-verju. Dne 4. julija se je peljal v avtomobilu, ki ga je vodil Anton Zemljak. Okrog 12 milj od Pueblo-la se je avto prevrnil in Šiškar je dobi težke notranje poškodbe.

Šiškarjeva žena Kristina, njego-va sestra, in njegova sestra Ma-ry Ogulin iz Pueblo, ki so se z njim vred vozili, kakor tudi vo-zitelj Zemljak, so bili le lahko poškodovani. Šiškar zapušča že-no in sestro, v Gilbertu, Minn., brata, v starem kraju pa mater.

IZLET

NEWYORŠKIH SLOVENCEV

NA SVETOVNO RAZSTAVO V CHICAGO

SE VRŠI 18. AVGUSTA T. L.

Z EKSPRESNIM VLAKOM

VOŽNJA TJA IN NAZAJ \$17.10

SAMO PRIDATI SE JE PRI:

LEO ZAKRAJSEK

1359 - 2ND AVENUE, NEW YORK

Telefon: Rhineland 4-1011 - ali na

1039 FOREST AVE., RIDGEWOOD, L. I.

Telefon: Hegeman 3-0442

DENARNA NAKAZILA IZVRŠUJE-MO TOČNO IN ZANESLJIVO PO DNEVNEM KURZU

V JUGOSLAVIJO	Lir	100	\$ 8.50
Din 200	\$ 4.55	Lir 200	\$16.50
Din 300	\$ 6.70	Lir 300	\$24.50
Din 400	\$ 8.80	Lir 400	\$32.50
Din 500	\$ 10.90	Lir 500	\$40.50
Din 1000	\$ 21.25	Lir 1000	\$80.50
Din 5000	\$105.50		

KER SE CENE SEDAJ HITRO MENJAJO SO NAVEDENE CENE PODVRŽENE SPREMENBI GORI ALI DOLI

Za izplačilo večjih zneskov kot zgoraj navedeno, bodisi v dinarjih ali v lirah dovoljujemo še boljše pogoje.

IZPLAČILA V AMERIŠKIH DOLARJEH

Za izplačilo \$5.00 morate poslati	\$ 5.75
" " " " " "	\$10.25
" " " " " "	\$15.00
" " " " " "	\$20.00
" " " " " "	\$25.00
" " " " " "	\$30.00
" " " " " "	\$35.00
" " " " " "	\$40.00
" " " " " "	\$45.00

HUGENBERGOV PADEC

BERLIN, 1. julija.

Hugenbergov padec je zadnji člen v verigi tragikomičnih dogodkov zadnjega leta v Nemčiji, v kateri so si glavni junaki domisljali, da oni vodijo dogodek in krojijo usodo, dočim so bili v resnici le izraška nemirne in neurejene dobe, ki jih je za trenutek dvignila na površje in jih potem zopet pokopala.

Hugenbergov primer ni edinstven v zadnji dobi nemške politične zgodovine. Pred njim sta hodila isto pot tudi dr. Brüning in general Schleicher. Glavni greh vseh treh je bil, da so računali, kako bodo nacionalno socialistični pokret izrabili v svoje svrhe ter ga lepo udomačili in upognili pod mogočeno vodstvo predsednika Hindenburga. Toda, dočim sta Brüning in Schleicher padla, ker nista uvideli možnosti, kako bi izvršila to nalogo, pa se je Hugenberg, precej prej, svoje sile, naravnost vsilil predsedniku, da dovrši to misijo, ki se je pojavljala zadnje mesece demokratskega režima kot vedno bolj nujna. Toda sprožil je sile, ki so se izkazale za daleko močnejše kot so bile njegove in jim nikakor ni bil kos.

Usodna zmota v njegovih računih je pokazala kmalu po famoznem paktu od 30. januarja, ki naj bi zapeljal večnost zvestobo med obema strankama, zakrivajočima pod plaščem nacionalizma nasprotujoče si interese in tendence. Medeni tedni so pa trajali prav kratak čas in kmalu so se pojavili simptomi ekskluzivnega apetita Hitlerjeve stranke. Kot Moloh je požiral ta svoje tekmece. Začeli so padati udarci. Duestenberg, poveljnik Stahlhelma, je moral iti, Seldte je pobegnil v nasprotni tabor, Gereke se je prevlel v ječo, Papen je obstal general brez vojske, baroni so bili razkrinkani v zloglasni aferi z 'Vzhodno pomočjo', a Stahlhelm je vladal neusmiljeno preganjal, tako da skoro ni minil dan, ki ne bi prinesel Hugenbergovi stranki novega ponižanja. Toda Hugenberg je kljub temu trdovratno vztrajal v vladi, zavedajoč se, da ne brani le sebe, temveč da zastopa življenjske interese mogočnega skupin fevdalcev in veleindustrije, ki bi bili brez njega na milost in nemilost izročeni nacionalno socialističnim gospodarstvom in socialnim eksperimentom, katere je Hitlerjeva vlada napovedovala že od prvega dne, ko je prišla na oblast.

Toda Hitler je podvožil pritisk, da se reši enega glavnih varuhov, ki so mu bili svojčas postavljeni, da ga vodijo in obdržijo na poti "velikih tradicij" ter mu s tem onemogočijo izvesti revolucijo, ki si jo je zadal za smotir. Sedaj mu ni bilo več treba teh utelešenih aspiracij "pangermanizma, niti monarhističnih idej, niti kulta Hohenzollernov, niti čistega imperializma iz leta 1914. To so bile sile, ki jih je rabil samo v začetkih svojega zmagovitnega pohoda. Toda med tem je že spretno izrazil to silo, ki si je domisljala, da se je poslužila njega. In ko je postal gospodar položaja, je hotel neusmiljeno zlomiti Hugenbergovo moč, ker mu ni bil nikdar ob strani, da bi mu pomagal, temveč le, da bi ga oviral.

Gledano s tega vidika Hugenbergov padec ne le padece ministra, temveč tudi padece sistema. S Hugenbergom v vladi je bil namreč Hitler vezan vsaj na kompromise, ki so morali biti tembolj neprijetni, ker je bila to zveza revolucije s reakcionarjem. Udar obeh svetovnih nazorov nam najbolje pokaže ravno Hugenbergovo delovanje v svojih resorih. Bil je čas, ko so ga visoko ozvenče nazivali gospodarstvenega diktatorja Nemčije. V resnici pa ni bil nikdar več kot minister za poljedelstvo. V tem svojstvu je nastopal kot pristen, nepopustljiv zastopnik fevdalnih interesov. Znal je prekrizati Schleicherjevo agrarno reformo in preprečiti parcelacijo in prodajo prezadolženih fevdalnih veleposestev v Vzhodni Prusiji. Eden njegovih prvih ukrepov je bil, da se razširi agrarni moratorij ne samo na kmetje, temveč tudi na vsa posestva. S tem je zadel naravnost v čelo nacionalno socialistično agrarno politiko, ki ima v svojem programu razdelitev fevdalno obdelovanih posestev med zemlje lačne koloniste.

Tudi Hugenbergova prehranjevalna politika favorizacije agrarnega prebivalstva z umetnim dviganjem cen živilom s pomočjo carin, monopolov, kontingentacije ni mogla najti privržencev pri stranki, ki se kot Hitlerjevi imenuje delavska stranka.

Zalosten političen konec Hugenbergov torej ni mogel presenetiti nobenega. Z njim izginja skupina političnih konjunkturistov, zastopajočih davno izginule interese, ki se s svojimi intrigami bistveno pripomogla k sedanjemu položaju v Nemčiji. Izdala je svojčas centrum in za njim Schleicherja, ker je upala, da bo s pomočjo predsednika Hindenburga kasneje izigrala tudi Hitlerja, ter s pomočjo njegovih čet dala politični in gospodarski kader po njenem okusu preustrojeni Nemčiji. Naletela pa je na enakovrednega in neskrupuloznega partnerja, ki jo je strmoglavil v jamo, ki jo je skopala svojemu zavezniku.

POŠLJITE MI EN DOLAR!

Veliki newyorški listi so pred meseci dnevno prinašali oglaš: "Pošljite mi en dolar!" To je bilo vse, zraven je bil natisnjen samo naslov. Kljub temu se je marsikdo odzval na zahtevo. Zdaj se je izkazalo, da ni izvirni oglas od navadnega sleparja, temveč od znanega profesorja psihologije, ki se je hotel prepričati o velikem uplivi reklame v dnevnem tisku. Prejel je na temelju prvega oglasa nad 500 dolarjev. Ko so pošiljalce izostale, je oglašil drugič: "Kaj čakate? Se vedno mi niste poslali enega dolarja." Zdaj je prejel nad 300 dolarjev. Na to je en teden počakal in oglašil tretjič: "Samo danes mi boste še lahko poslali en dolar. Pohitite, dokler ni prepozno. Jutri ne bom več sprejemal vaš denar." Zdaj se je oglašilo 1100 dopisnikov, ki so se bali zamuditi priliko in poslali po en dolar. Torej je vnovič profesor skupaj nad 1900 dolarjev. Pojasnil je potem v tisku, da je prijel samo znanstvena opazovanja in vrnil denar lastnikom. Najbolj zanimivo je to, da so zdaj pošiljalci zamerili ter tožili znanstvenika. Sodišče je priznalo, da ni kriv, ker ni slepar. Nikomur ni ničesar obljuboval za denar. A kaj so pričakovali zaupljivi "dobrotniki" za svoje dolarje? To je ostalo njih skrivnost.

Kdo si ne želi domov?

VSAKDO lahko sedaj z malimi stroški potuje v domovino in se neovirano vrne nazaj.

Moderni parniki Vam nudijo vso potstrežbo, in kdor je od večšega zastopnika pravilno poučen, mu je potovanja zabava.

Pri nas lahko kupite vozne liste za vse parnike.

Vsa pojasnila za dobavo potnih listov, affidavitov; če želite dobiti sorodnika iz starega kraja, kakor tudi vse druge informacije, da mo vsakomur brezplačno.

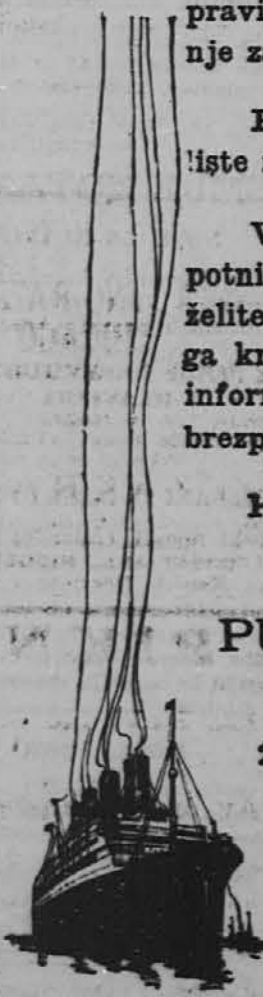
Pišite nam!

SLOVENIC PUBLISHING Co.

Travel Bureau

216 West 18th Street
New York, N. Y.

Mi zastopamo vse parobrodne družbe.

PREROKOVANJE O NOVI EVROPI

Nemški državni propagandni minister Gobbels je izjavil v svojem predavanju o fašizmu, ki ga je imel v nemški visoki šoli za politiko: "Trdno sem prepričan, da bo politična smer, ki se imenuje v Italiji fašizem, v Nemčiji pa narodni socializem, polagoma zavzela vso Evropo in da proti tej smeri ne more biti nobenega odpora več. Od tega, ali bo zavladala ta politična oblika, je odvisna bodočnost Evrope. Revolucije se širijo internacionalno. Pohod v Rim je bil signal za konec liberalne in demokratske Evrope. Mussolini je beseda, da fašizem ni eksportno blago, ne pomeni, kakor mi je Mussolini osebno zatrdil, da bi bil fašizem samo enkratni italijanski dogodek, temveč naj pomeni samo, da je fašizem tipična italijanska oblika tega novega pokreta, ki bo dobil v drugih deželah drugo obliko. Ob koncu tega novega preloma pa bo nastala Evropa, ki se ne bo zavezovala mednarodno, temveč bo vztrajala na narodnih tleh in si iskala obliko svoje vrste".

ODLIKOVANJE MLADE PISATELJICE

V Parizu je bila razpisana nagrada 10.000 frankov za roman, ki bo imel za vsebino napete dogodivščine. Žiriji, ki je presodila izročena dela, je prisostvoval Pierre Benoit. Nagrado je prejela ga. Simone D'Erigny. Naslov njenega romana se glasi: "Čudna volja prof. Lorraina." Posateljica je stara komaj 25 let in je žena francoskega kolonijalega uradnika v Afriki. V svojem romanu opisuje doživljanje v francoski koloniji.

ZRAČNA ZAVORA NA LETALSKIH KOLESIH

Tudi v Evropi so pričeli uvajati zavore na kolesa letal. Tvrdba "Dunlop" je uvedla zavoro na zračni pritisk. Pilot lahko poljubno pritisne zavoro na enem ali drugem kolesu. S tem ustavi letalo pri pristanku mnogo prej, poleg tega pa tudi lahko naglo regulira smer letala, ki je že pristalo. Če pritisne na zavoro enega kolesa močnejše, potem s tem vpiva na smer letala. Po uvedbi zavore na letala bodo ta rabila za pristanek manj prostora kakor doslej.

UKRAJINA IN MUSSOLINI

Pariški "Temps" priobčuje zelo zanimiv dopis svojega rimskega dopisnika o najnovejših potih italijanske diplomacije predvsem z ozirom na sovjetsko Rusijo. Dopisnik hoče pokazati na enotno logično linijo, ki jo zasleduje italijanska diplomacija v vseh svojih prizadevanjih zadnjih časov, ki so privedla do pakta štirih velisil, do načrta o združitvi Avstrije in Madžarske in do okrepitve prijateljskih odnosov do Rusije.

Italijanska diplomacija se je v svoji veliki aktivnosti, s katero se loteva domala vsakega evropskega problema, spravila tudi na vprašanje, o katerem se je mislilo, da je že zdavnaj pokopano, namreč nad Ukrajino. Akoravno to vprašanje ni aktualno, vendar se trdovratno pojavlja v zvezi z ostalimi mednarodno-političnimi dogodi zadnjih časov.

"Temps" opisuje v naslednjem, kako je hitlerjevski zastopnik za zunanjo politiko Rosenberg šele novembra lanskega leta na kongresu Volte v Rimu razlagal cilje Hitlerjeve zunanje politike, med katerimi se nahaja tudi načrt o neodvisni ukrajinski državi. Rosenberg je izjavil, da "leži ključ za pomiritev Evrope v upostavitvi neodvisne ukrajinske države". Odkar je Hitler zavladal v Nemčiji, je Rosenberg nadaljeval svojo propagando v tem smislu, češ, samo tedaj, če bo Rusija izgubila na rudah in na žitu bogato Ukrajino, bo boljše vsem sam od sebe izdihnil.

Kakšno je bilo stališče Italije, ki se je v drugih vprašanjih tako odločno postavila na stran Hitlerjeve politike? Za Mussolinija je bila nemška teza velikanska skušnjava. Z neodvisno Ukrajino izgubijo slovanske države, "ki so trn v peti italijanski zunanji politiki", najmočnejšega zaveznika. Moskva in Belgrad, tako piše "Temps", bi bila za vedno odrezana in nevarnost, da se panslovansko gibanje pojavi v vsej svoji elementarni sili na Jadranu, bi za vedno izginila. Neodvisna Ukrajina bi lahko bila tudi trajna garancija za sodelovanje Italije in Nemčije, ker bi se težilce nemške ekspanzije, ki sili sedaj proti jugu, preneslo na vzhodna ozemlja. Sprvo je Mussolini, čisto zatopljen v svoje podonavske zmerte in preganjan od ideje, da je treba slovanske države, posebno pa Jugoslavijo, na vsak način oslabil, vrgnil v Rosenbergove načrte. Začele so izhajati celo nekatere revije, ki so pisale za neodvisno ukrajinsko državo. Na trgu so se pojavile brošure o neodvisni Ukrajini in nekateri listi so začeli objavljati serije člankov, ki so zagovarjali politiko neodvisne Ukrajine kot predpogoj za italijansko nadvlado v Podonavju in na Balkanu.

Toda naenkrat, tako piše dopisnik "Tempsa", se je pojavila protistruja, vse tozadevne brošure so izginile, časopise je prenehalo s članki in revije so se ustavile. Odkod ta preobrat? Ali se je italijanska vlada preplašila, da ne bi izgubila prijateljstva sovjetrov, ki ji je toliko potrebno, ali se je zbal, da Rusija ne prenese svojih simpatij na Francijo, ali se je zbal, da ne bi Rusija šla iskati zavrtikov med države Male antante, torej ravno med one slovanske države, ki jih Italija tako mrzi? Nič ne ve vzroka. Res je samo, da je Mussolini odločno

zavrnil ponovni načrt Hitlerjeve vlade, da naj se oficijelno postavi vprašanje Ukrajine pred evropske države. Mussolini je energično pokazal, da mu je naenkrat mnogo lažje na tem, da se na nobeni točki z Rusijo ne križa.

V političnih krogih so mnenja, da je prvotni načrt neodvisne Ukrajine stopil v ozodje iz čisto taktičnih razlogov. Italija ga ima zaprtega v svoji mizi, da ob priliki z njim zagrozi, ako bi to bilo potrebno. Z njim lahko grozi Poljski, ki bi ji bilo skrajno neprijetno, ako bi naenkrat dobila revolucijonarji pokret za svojim hrbtom. Z njim lahko zagrozi Franciji, ki je pripravljena doprinese velike žrtve, da ohrani udarno moč svoje zaveznice Poljske, z njim vedno lahko grozi slovanskim državam. Mali antanti, ki bi na ta način prišla popolnoma v objem italijansko-nemškega območja. Toda zaenkrat, tako trdijo tukaj večerni listi, kakor "La Liberté", je načrt o neodvisni Ukrajini romal v arhiv, ker ima Italija več interesa na tem, da ohrani prijateljstvo s sovjetsko Rusijo ter prepreči preozko zblizanje z državami Male antante. Ako bi se ji pa načrt o reorganizaciji Podonavja posrečil, piše Jacques de Bainsville, potem ni nobenega dvoma o tem, da bi se obe, Italija in Nemčija odločili, da načeta tudi ukrajinsko vprašanje in s porazdelitja srednj in vzhodno Evropo v svoja interesna območja.

NOV RESEN SPOR Z BOLGARIJO

Slučaj, ki se je zgodil s tremi jugoslovanskimi letalci, ki so se zaradi izgrešene poti in viharja morali s pustiti pri Nikopolju v Bolgariji, je dal povod enemu delu bolgarske tiska za polmiko in izmišljotine, ki se nikakor ne dajo opravičiti. Tako stališče maledela bolgarske tiska mora tako v jug., pa tudi v inozemskih krogih izzvati začudenje, ker nastop bolgarskega tiska nikakor ni običajen v mednarodnih odnosih. To posebno, če se vpošteva, da se je v zadnjem času z bolgarske strani stalno poudarjala potreba po zblizanju med obema državama. V resnici so trije jug. mladi piloti dobili nalog, da iz Mostarja letijo v Zemun, pa so bili prisiljeni spustiti se na bolgarska tla. Pravi razlog, da so se letalci spustili na bolgarskem področju, je slabo vreme. Bila je velika megla, radi katere so tudi izgubili orientacijo. Samo na ta način se je lahko zgodilo, da so jug. letalci prispeli nad bolgarsko ozemlje. Če bi letalci vedeli, da bodo v Bolgariji doživeli take neugodnosti, bi leteli še par kilometrov in se spustili na romunskem področju, tembolj, ker jih je od Romunije ločila samo Donava. Bili so že 6 ur v zraku in jim je primanjlovalo benzina. Zato niti ne more niti misliti, da bi jug. letalci nekognoscirali nad bolgarskim ozemljem. Del bolgarskih listov v tem oziru zelo neokusno napada jug. letakstvo.

Razen tega se je pojavila še druga čudna in nerazumljiva okolnost. Jug. vojaškemu poslaniku v Sofiji ni bilo dopuščeno, da obišče jug. pilote ter da se z njimi razgovarja. Jug. vojni atele je samo, da je Mussolini odločno

B. SHAW — KOMUNISTIČNI AGITATOR

Ko se je Bernard Shaw nedavno mudil v Hong-Kongu, je obiskal tudi tamošnje univerzo. Dijakom, ki so ga obkrožili, je svetoval naj pridno studirajo komunizem.

"Čitajte revolucionarno literaturo in komunistične knjige! Če z 20 leti ne boste revolucionarji, potem boste s 50 leti grobovi. Če boste z 20 leti rdeče pobarvani, potem je upati, da boste s 40 leti še nekoliko aktualni."

Dijaki bodo pač najbrž plačali s svojimi glavami duhovitosti angleškega romanopisca, posebno če bodo hoteli uganjati komunizem v tujanstvu. Kitajske, kjer vlada tako kruto preganjanje tamošnje socialne nezadovoljnice.

ŠKOF REŠUJE KADILCE OPIJA

Strast kajenja opija se je zadnje čase posebno razvila v gornjem toku Modre reke. Zato se je apostolski vikar v Itchang, škof Gubbels odločil, da ustanovi bolnišnico za kadilce opija. Seveda je zelo težko dobiti žrtve opija v to hišo. Treba jih je tako rekoč prisiliti, da se dajo zapreti v to hišo, ker jih je samo na ta način mogoče rešiti usodnega strupa. Najhujši so prvi dne-

vi bivanja v bolnišnici, toda misijonarji, ki so jim dodeljeni kot bolničarji, z velikim trudom prepričevanja zadržijo bolnike v hiši. Bolniki ostanejo toliko časa v bolnišnici, da zadobijo toliko odporne sile proti strasti kajenja opija, da se lahko brez nevarnosti za zopetni takojšnji padec vrnejo domov. Toda tudi doma se dolgo ostanejo pod nadzorstvom misijonarjev.

VAŽNO ZA NAROČNIKE

Poleg naslova je razvidno da kdaj imate plačano naročnino. Prva številka pomeni mesec, druga dan in tretja pa leto. Zadržite opomine in račune smo razposlali za Novo leto in ker bi želeli, da nam prihranite toliko nepotrebnega dela in stroškov, zato Vas prosimo, da skušate naročnino pravočasno poravnati. Pošljite jo naravnost nam ali jo plačajte našemu zastopniku v Vašem kraju ali pa kateremu izmed zastopnikov, kojih imena so tiskana z debetnimi črkami, ker so opravičeni obiskati tudi druge nasebine, kjer je kaj naših rojakov naseljenih.

CALIFORNIA:
San Francisco, Jacob Laushin

COLORADO:
Pueblo, Peter Cullig, A. Saffie
Walsenburg, M. J. Bayuk

INDIANA:
Indianapolis, Louis Banich

ILLINOIS:
Aurora, Mary Butcher
Chicago, J. Bevcic, J. Lukanich
Cicero, J. Fabian (Chicago, Cicero in Illinois)
Joliet, Mary Bambich, Joseph Hrovat
La Salle, J. Spelich
Mascoutah, Frank Augustin
North Chicago, Jože Zelene

KANSAS:
Girard, Agnes Močnik
Kansas City, Frank Žagar

MARYLAND:
Kiltzmilller, Fr. Vodopivec
Steyer, J. Černe (za Penna. in Va. in Md.)

MICHIGAN:
Detroit, Frank Stular

MINNESOTA:
Chisholm, Frank Gouze
Ely, Jos. J. Peshel, Fr. Sekula
Evelevh, Louis Gouze
Gilbert, Louis Vessel
Hibbing, John Povse
Virginia, Frank Hrvatic

MONTANA:
Roundup, M. M. Panlan
Washoe, L. Champa

NEBRASKA:
Omaha, P. Broderick

NEW YORK:
Gowanda, Karl Strnisha
Little Falls, Frank Masle

OHIO:
Barberton, John Balant, Joe Hili
Frank Troha
Cleveland, Anton Bobek, Chas. Karinger, Jacob Resnik, John Slavnik
Euclid, F. Baht
Grand, Anton Nagode
Lorain, Louis Balant, John Krav
Warren, Mrs. F. Buchar
Youngstown, Anton Kikelj

OREGON:
Oregon City, Ore., J. Kohlar

PENNSYLVANIA:
Ambridge, Frank Jakše
Braddock, J. A. Germ
Broughton, Anton Ipavec
Claridge, Anton Jerina
Conemaugh, J. Brezovec
Export, J. Previc, Louis Supančič
Farrar, Jerry Okorn
Forest City, Math Kamin
Greensburg, Frank Novak
Johnstown, John Polantz
Krahn, Ant. Tautelj
Luzerne, Frank Balloch
Manor, Fr. Demshar
Meadow Lands, J. Koprivšek
Midway, John Züst
Moon Run, Frank Podmilšek
Pittsburgh in vso okolico, Vin ent
Arh
Pittsburgh, J. Pogačar
Presto, F. B. Demshar
Reading, J. Pezlar
Steelton, A. Hren
Turtle Creek, J. Skerlj, Fr. Schiffrer
West Newton, Joseph Jovan

WISCONSIN:
Milwaukee, West Allis, Frank Skok
Sheboygan, Leo Majcan

WYOMING:
Rock Springs, Louis Tauchar
Diamondville, Joe Rolich

Vsak zastopnik izda potrdilo za sveto, katero je prejel. Zastopnike roje kom tople priporočamo.

TPRAVA "GLAS NARODA"

SLOVENSKO SAMOSTOJNO BOLNIŠKO PODPORNO DRUŠTVO za Greater New York in okolico, ink.

Predsednik:
FRANK ROTKO
507 E. 73rd St.,
New York City

Podpredsednik:
MICHAEL UREK
1715 Gates Avenue,
Brooklyn, N. Y.

Tajnik in arhivar:
JOSEPH POGACHNIK
580 Liberty Avenue,
Williston Park, L. I.

Blagajnik:
PETER RODE
72-23 67 Place,
Glendale, L. I.

Zastopnik:
RADO VAVPOTICH
22-15 — 28th St.,
Astoria, L. I.

Nadporni odbor:
ANTON KOSIRNIK
101-21 — 85 Rd.,
Richmond Hill, L. I.

ANTON CVETKOVICH
983 Seneca Ave
Brooklyn, N. Y.

FRED VELEPEC
72-25 — 67 Place,
Glendale, L. I.

Kdor izmed rojakov ali rojakinj se ni član tega društva naj vpraša svojega prijatelja ali prijateljico ali pa enega izmed odbornikov za natančna pojasnila. V nesreči se žele pozna kaj pomeni biti član dobrega društva.

To društvo je sicer najmlajše, toda najmočnejše bodisi v premoženju ali članstvu. Društvo je v tem kratkem času svojega obstanka izplačalo že skoraj 14 tisoč bolniške in nad šest tisoč smrtno podpore ter ima v blagajni skoro \$17,000.00.

Društvo zbiruje vsako četrti soboto v svojih društvenih prostorih v American Slovenian Auditorium, 253 Irving Ave., Brooklyn, N. Y.

KRATKA DNEVNA ZGODBA

LADISLAV VELTRUSKY:

NEZVESTOSTA GOSPODA BERKE

"Ljubček!"
"Drago!"
"Zaklad moj!"

Tako se je neprestano ponavljalo v tej domačnosti. Ne dva meseca, ampak že petnajsto leto. Ta zakon je bil brezpogojno srečen, nobena stvar ga ni kalila, niti otroci ne, ki so družini v srečo. Kadar je odhajal jutraj v službo, sta se polavljala tako ginja in temeljito, kakor da bi se odpravljali na potovanje okoli sveta ali se podajali na polot preko oceana. To ni imel konca in gropa Ema je gledala za njim tako dolgo, dokler ni izginil za oglom, kar je trajalo celo večnost. Kajti nežni soprog ji je tako dolgo pošiljal k oknu poljubčke, da so morali ustaviti tramvaje in avtomobile. In ko se je vračal, ga je vsaj pol ure čakala pri oknu, kdaj se končno pojavi. In spet ji je pošiljal poljubčke v drugo nadstropje, ne oziraje se prav nič, ali ga povozijo priljubljeni Aero, tramvaj ali pa luksurni osemcilindriški avtomobil.

Možje so dajali svojim soprogam za vzglad gospo Berkovo, soproge pa gospoda Berko svojim možem.

"Ne pije, ne kad, za lepote svoje žene mu ni žal denarja, sam ga se oblači tako preprosto," so ga hvalile.

"Tako preprosto kot potepuh," so odgovarjali njihovi možje.

To je bila edina napaka tega vzornega soproga. Nosil je obleko, čevlje in klobuke tako dolgo, da so padli z nje, niti močnih staromodnih brkov si ni dal pristrčiti po modu. To je bila edina napaka, katero je njegova žena tako težko prenašala, da se je po brezuspešnem moledovanju odločila, da se posvetuje z izkušeno prijateljico.

In nekega dne je dobil gospod Berka v pisarno čudno pismo. Ime, lo je koken format, prijatelj je dihalo, začelo se je "Spoštovani gospod" in se končalo "Vaša tajna častilka".

"Nekdo si iz mene brije noč," je bila prva Berkova misel, toda takoj jo je zapodil, saj je bila izpoved ljubezni tako goreča in tako nedolžno deklisla. Tudi v njihovi pisarni mrgoli deklislega oboja. Mogoče katera od teh pisarniških Vestalk — in Berka je sklenil, da bo odsej dobro pazil, posebno na brhkeje. Če pride na sled svoji "tajni častilki", bo z njo zaupno spregovoril in jo odvrnil od podobnih bedarij. Poučil jo bo, kakšno prepade bi vodila takšna nepre-

Se li ne počutite dobro?

Naš parjet je tedaj, jodite k vašemu lekarnarju in za en dolar si kupite steklenico

Nuga-Tone

Svetovno slavno toniko, ki izboljša apetit, očista ves sistem in vi se boste počutili močnejše in spaj boljše. Za eno mesečno zdravljenje tablet v vsaki steklenici. Poskusite takoj a tem predpisanem in če po preteku dvanajst dni niste zadovoljni, se vam vrne vaš denar — vi ne riskirate ničesar.

DRUŠTVA

KI NAMERAVATE PRIREDITI

VESELICE,

ZABAVE

OGLAŠUJTE

"GLAS NARODA" ne čita samo vaše članstvo, pač pa vsi Slovenci v naši okolici.

CENE ZA OGLASE SO ZMERNE

mišljenost. On, oženjen mož in mlada deklica! Kaj ni dovolj svobodnih mož? In ona, mlada, lepa, ljubka deklica! Saj že to pisemce pričča o njeni mladosti. Ta mehki, nevsiljivi parfum, ta gorečnost vjav! Pismo stare ali grde deklinde bi izgledalo čisto drugače. In lahko jo bo našel, kajti piše: "Če hočete dati mojim sanjam vsaj malo upanja za bodočnost, morete to storiti popolnoma nečisto. Dovolj je na primer, če boste ob štirih popoldne na balkonu svojega stanovanja zalivali cvetlice." Zalival jih bo v tem času in spozna jo. Sicer pa itak poprosi soprogo za pomoč, vsaki deset minut se je zasačil, ko je znova čital pisemce in vdihaval njegove prijetne vonjave. Končno se je odločil, da bo ženi o tem rajši molčal. In malo pred četrto je pograbil lonce in začel na balkonu zalivati. Gospa Berkova se je začudila njegovi nenadni vrtnarski strasti, toda Berka je zalival dalje, tako da je polil nekaj mimogrednih in si ga je stražnik zapisal. Tajne častilke pa ni odkril. Kdo bi si mislil, koliko ljudi gre skoz njihovo ulico, posebno takrat, kadar jih človek najmanj rabi. In zvečer je bil tako slabe volje, da je že ob pol 10. rekel: "Ne pojdemo še spat?" Ni opazil niti objokanih oči svoje žene, toda sklenil je, da disče pisemce takoj jutri seže. Če hoče biti kdo njegova častilka, mu ne more braniti, ampak čisti naj ga tajno, njega pa naj pusti v miru. Le naj mu še kdo pride z zalivanjem rož na balkonu, presneto ga požene!

Hotel je sežgati disče pismo, toda do tega ni prišlo. Dopoldne ga je nekočkrat čital, pa je sklenil, da ga pusti v predalu v pisarni in bo s tem stvar urejena.

Tretjega dne je imel na mizi pismo enakega formata, enako disče, začetkom "Dragi prijatelj" in koncem "Vaša odkritosrečna punčka".

"Iz tega je videti, da je to čisto mlada punčka", si je rekel zadovoljno Berka in se radovedno zapetil v pisanje.

Odkritosrečna junčka je vsa vesela pisala, da ji je dal zagotovilo za bodočnost. Niti ne slutiti, kakšno radost ji je napravil s svojim zalivanjem cvetlice na balkonu. Od samega veselja bi ga bila najrajša kar obsula s poljubi. Sree ji je bilo v sladki omotici in sama se je zgrozila, tako strastno ga ljubi. "Ste v resnici moja največja sreča in mogoče tudi poguba", je teatralno končala in Berka si je moral priznati, da tako vročega pisma še ni čital v svojem življenju.

"Mlada je, to je gotovo, samo če je lepa," je v skrbeh premišljeval. "In vedno hoče česa od mene, maček mačji! Zdaj ji spet niso všeč moji brki. Moderniziram naj jih po angleškem načinu. No, na to boš čakala, deklica! Če ti nišem dovolj lep, kakršen sem, ne bo nič s kupčijo! Saj te vendar nisem jaz

klical." In Berka se je zarotil, da se upre temu, da pokaže, da se ne da kar tako.

Toda pri kosilu je naenkrat začel: "Novico imam zate, Emica. Poslovi se od mojih brkov, še danes jih zamenjam z angleško krtačo." Čakal je, da se bo žena razveselila, ker se ji bo končno izpolnila želja, toda rekla je tiho in bolestno: "Kako, da tako naenkrat?"

"Le pomisli, nad mojimi staromodnimi brki se je danes spotaknil sam načelnik. Moram mu ugoditi, sicer mi jo zagode v kvalifikaciji."

In še istega dne se je pojavil Berka z angleško ščetko pod nosom. Tajna oboževalka se je veselila v novem pismu te izpovedi iz dveh vzrokov. Pred vsem je videti zdaj deset let mlajši, obenem pa je to dokaz, da ji vrača ljubezen. To ji daje dvofoljenje za naslov "Ljubček!" in pogum, da se z njim osebno sestane čez teden dni. "Tako krasno bo in opojno. Imela bom novo rožnato obleko, vi pa morate priti v žaketu in sploh v družabni obleki. Kajne, da radi mene to storite?"

"Ti bom dal žaket," se je razjezil Berka in vrgel pismo v predal. Kmalu pa mu je prišlo na misel, da ga tudi žena neoprestano muči z žaketom in bi tako na en mah....

Ko je prebral drugo poskušnjo žaketa, je dobil poslednje pismo nepoznane častilke. Prečital ga je nekočkrat, dokler se ni končno ozmerjal z vsemi možnimi živalmi.

"Moje sanje so pokopane", je pisala neznanka. Pustite brke, da vam spet zrastejo, vrnite se v narodje svoje soproge. Vedela sem, da ste oženjeni, toda šele nedavno sem spoznala Vašo soprogo. Je tako prijetna in krasna, da bi bila poleg nje kakor pošast. Tega pa vendar ni treba, ker, kar se tiče mene, sem nekoliko grbasta, malo šepam na levo nogo, z desnim očesom pa ko- ketno skilim. Nikdar ne bi verjel, da mora imeti mož kot ste Vi tako prekrasno ženo...."

Ko je Berka prvič oblekel žaket in je gospa Ema občudovala njegovo lepoto dokaj hladno, jo je začel tako čudno ogledovati, da ga je zlovoljno vprašala: "Prosim te, kaj pa imaš spet?"

"Ne morem najti tiste tvoje grbavosti, krajše leve noge, na katero šepaš, in desnega, koketno škilečega očesa."

"Torej si vedel?" je zaklicala gospa Ema in se vrgla možu okoli vratu.

"Saj veš! Da bi jaz ne spoznal svoje male intrigantke! Mene, deklica ne uženeš tako hitro v kozji rog! Tukaj imaš svoja pisma in tukaj imaš mene, kakor si hotela: v žaketom in krtačo pod nosom."

"Počakaj vsaj, da si slečem žaket. Kako bi izgledal, revež," je vpil gospod Berka.

In v srečni domačnosti se je spet slišalo kot prej:

"Ljubček!"

"Drago!"

"Zaklad moj!"

Iz češine U. B.

"GLAS NARODA"

zopet pošiljamo v domovino. Kdor ga hoče naročiti za svoje sorodnike ali prijatelje, to lahko stori. Naročnina za stari kralj atane \$7. V Italijo lista ne pošiljamo.

TELOVADNA ORGANIZACIJA NA ČEHOSLOVAŠKEM

O intenzivnosti, s katero se na Čehoslovaškem poleg najrazličnejših sportov goji telovadba, govori ogromno število članov raznih tamošnjih telovadnih zvez. Ta čas je preko 900.000 oseb, ki so vključene v telovadnih organizacijah čehoslovaške narodnosti (komunistični telovadci, ki so vključeni v Federaciji delavskih telovadnih društev, tu niso vštet), nemška telovadna društva pa štejejo okrog 200.000 članov. Čehoslovaška se ponaša torej z dosti več nego milijonom oseb, ki goje telovadbo sistematično, sokolski telovadci pa za vsemaj v tej ogromni organizaciji seveda prvo mesto.

PROSTOVOLJNA SMRT PRAŠKE IGALKE

V predsobi njenega stanovanja v Vršovicah so našli mrtvo 52letno igalko Marijo Škrivanovo. Truplo, ki je bilo že močno razpadlo, je ležalo najmanj teden dni v zaprtem stanovanju.

Škrivanovo so šli pred nekoliko leti med najbolje češke subrete. Nekaj let je bila ravnhaltelja gledališča Vinohradske spevhory. Gledališče je propadlo in to jo je duševno uničilo. Slabe družinske razmere in ločitev od moža so pospešile njeno odločitev, da odide prostovoljno s sveta.

FINSKA SE BRANI "SVETOVNIH" POTNIKOV

Finski državni predsednik je izdal odredbo, po kateri bodo v bodoče zavračali na meji vse inostrance, ki bi se hoteli na Finskem preživljati s prosjačenjem, z muziciranjem, predajanjem ničvrednih predmetov, n. pr. razglednic itd. Odredba je naperjena zlasti proti nemškim "svetovnim" potnikom, ki so postali prava nadloga za deželo.

D'ANNUNZIEVA ŽELJA

Kakor poročajo italijanski listi, je naslovil Gabriele d'Annunzio prof. Piccardu pismo, v katerem ga prosi, da bi se smel udeležiti njegovega novega zleta v stratosfero. Iz velike višine bi se vrgel potem s padalom na tla.

Pravi, da se dobro zaveda nevarnosti tega podjetja, da pa mu je zelo neugodno misliti, da bi moral umreti v postelji. — In vendar bo umrl v postelji....

NAJBOLJŠI SLOVENSKI ROMAN

"GRUNT"

(Spisal Janko Kač) kar jih je izšlo po svetovni vojni, ima v zalogi

KNJIGARNA "GLAS NARODA"

Cena \$1.50

OČETJE PISALNEGA STROJA

Na Dunaju so odkrili te dni spomenik Petru Mitterhoferju, morda najpomembnejšemu med izumitelji pisalnega stroja.

Kakor vsak velik izum, tudi ta ni imel samo enega očeta in prve ideje segajo že daleč nazaj. Že iz časa ob koncu 17. stoletja poročajo o Angležu Henryju Millu, da je zgradil pripravo v obliki polkrogle in z vzvodi, ki so nosili na koncu črke ter so udarjali v sredino poloble skozi kopirni papir na pisalno površino.

Drugi znani izumitelj je bil Dr. von Sauerbronn, ki je zgradil svoj pisalni stroj v 1832. v Mannheimu. Petnajst let prej je bil izumil kolo, toda čas ni bil tedaj zrel niti za prvi niti za drugi izum. Čeprav so se ugledni strokovnjaki zelo pohvalno izrazili o njegovem pisalnem stroju, ni mogel doseči pri oblastih zaščite svojega izuma. V pozabljenje so zapadli tudi pisalni stroji Američana Burtha, Francozov Progrina in Foucaulta in danskega pastora Mallinga Hansena, ki so bili namenjeni slepecem. Imeli so še preveč nedostatkov.

Kmalu po Hansenu je nastopil Peter Mitterhofer, tesar in mizar iz Partschinsu v bližini Merana. Mitterhofer je bil zelo bistroumen človek, mnogo je potoval po svetu in mnogo stvari si je izumil za vsakdajno rabo. Prvi modeli njegovega pisalnega stroja so bili iz lesa, imeli so lesene tipke in žične vzmeti, bili so zelo nerodni, a vendar so vsebovali v principu že vse, kar sestavlja moderen pisalni stroj.

Model iz l. 1866. se je zdel Mitterhoferju že tako dober, čeprav potreben izboljšanj, da se je napolnil z njim k cesarju na Dunaj, da bi si izposloval podporo za nadaljnje delo. Pismo, s katerim je Mitterhofer prosil za podporo, kaže, da se je moč dobro zavedal, kakšne važnosti je njegov izum za človeštvo. Model je po naročilu dvorne pisarne pregledal dunajski politenični zavod in mu priznal poleg drugih dobrih lastnosti brezhibno delovanje, v splošnem pa mu ni pripisoval velikega praktičnega pomena, češ, da s takšnim strojem nikoli ne bo mogoče doseči iste hitrosti in sigurnosti kakor pri navadnem pisanju. Navzile temu je Mitterhofer dobil 200 goldinarjev podpore. Tri leta pozneje je izumitelj prišel na Dunaj z dosti izboljšanim aparatom, ki ga je ponudil cesarju v nakup. Res so mu ga odkupili za 150 goldinarjev in ga hranili v zbirki modelov politeničnega zavoda.

To je bil v ostalem skoraj ves uspeh, ki ga je imel Mitterhofer s svojimi stroji.

Nekako ob istem času, l. 1867., so nastopili Američani Sholes, Soule in Glidden s svojimi modeli pisalnih strojev, pri katerih so bili vzvodi tipk nameščeni prav tako

kakor pri Mitterhoferjevem aparatu. Mogoče, da je bil Glidden, ki je študiral na dunajskem politeničnem zavodu, videl Mitterhoferjev model in se z njegovimi posebnostmi okoristil.

Modeli teh Američanov pa bržkone, tudi ne bi nikoli prodrli v javnost, da se ni poganimal orožar Remington zanje, jih v naslednjih letih bistveno popravil in jih napravil godne za prakso. A trajalo je še dolgo, da so ti stroji, ki so bili seveda dosti okornejši od modernih, premagali nazadnjaštvo sveta in nasprotstvo raznih korespondentov in knjigovodij po pisarnah, ki so se bali, da jim bodo te priprave odvedle kruh.

INTERMEZZO PRI KRALJEVEM SPREJEMU

Angleški listi poročajo naknadno k posetu iraškega kralja Feizala v Londonu, da je bil ta poset združen z neprijetnim presenečenjem. Ko so v Buckinghamski palači pripravljali za kralja dragoceno državno kočijo, so opazili, da je bil neki neznanec odnesel z nje dele zlate opreme. Scotland Yard se sedaj trudi, da bi zlikovca izsledil.

METULJI PODOBNI SUHIM LISTOM

Med prirodoslovci se je že čisto vdomačila navada, da vidijo prilaganje živalstva k okolici tudi tam, kjer je samo naključje in menjka pojavu temeljni razlog: z varstvo pred opasnostjo ali kritje pred plenom. Vzhodnoindijski metulj vrste Kalima je znamenit po tem, da so njegova krila na spodnji strani popolnoma enaka suhim listom. Površni opazovalci so zato brez zaključili, da seveda metuljček na suhe veje med suhe liste in je zato popolnoma varen pred sovražniki. V nekaterih zbirkah je kalima res postavljena med suhe liste in treba je ostrega očesa ter precejšnjega daru opazovanja, da človek razloči metulja od suhega lista.

Vendar pa je vse to falzifikat, kajti angleški prirodoslovec E. F. Green, ki je podrobno opazoval kalimo v prirodi, poroča, da v tem primeru ne gre za nikako zaščitno prilaganje. Metulj namreč nikoli ne sedi na suhe veje in med suhih listov, marveč redno na deblo. Pri tem pa se ne zaveda zaščitne prednosti svojih kril, ker jih prav čisto odpira in zapira ter vzbuja pozornost s prelepo sijajno modrino zgornjih strani svojih kril. Živalec postopa tedaj zelo nesmotreno in naravnost izziva svoje zasledovalce. Gorečnost učenjakov pa je tudi ta pojav strpala pod zakon o smoternosti prirode, in s tem zakrivila nečestot, nad katero se razburjajo nekateri poznavalci indijskih metuljev.

KITAJSKI MORSKI ROPARJI — NEMCI

V Dajreju so oblasti prijele tri osebe, ki so osmuljene, da so na Rumenu morju izvršile hudo piratstvo. Policija išče še enega moža, ki je deloval s to družbo. Vsi štirje so pa po poreklu Nemci, pomagal pa jim je še neki Švicar.

Družba se je vkrcala na kitajski tovorni parnik "Sengana" in uromila njegovo posadko, obstoječo iz treh Rusov in sedem Kitajcev. Nedaleč od Tiensina so pirati nato vrgli trupla v morje in se polastili parnika, ki je pa nasedel. Hoteli so z njim v Ameriko in prodati tam natovorjeno blago.

CENA DR. KERNOVEGA BERILA JE ZNIZANA

Angleško-slovensko Berik (ENGLISH SLOVENE READER) STROJNA CENA

\$2. —

Naročite ga pri KNJIGARNI "GLAS NARODA"

216 W. 18th Street New York City

Poziv!

Izdajanje lista je v svesi z velikimi stroški. Mno

go jih je, ki so radi slabih razmer tako pri-

deti, da so nas naprosili, da jih počakamo, zato

naj pa oni, katerim je mogoče, poravnajo na-

ročnino točno.

Uprava "G. N."

EVROPSKI TURISTI V AMERIKI

Dne 19. julija je dospelo v Zdr. države s parnikom "REX" sto uglebnih evropskih turistov v namenu, da si ogledajo svetovno razstavo in Fordovo tovarno.

Evropski turisti so bili zadnja leta v Združenih državah prava redkost. Vzrok je bila seveda depresija. Kakorhitro so se pa začeli časi boljati, je tudi število potnikov, potujočih proti Zapadu, naraslo. Sto izletnikov na parniku "REX" je nekaj neobičajnega.

Izletniki zastopajo skoro vse narodnosti centralne Evrope, 44 jih je prišlo iz Avstrije, 35 iz Madžarske, 6 iz Švice, 6 iz Bolgarske, 5 iz Romunije in 5 iz Jugoslavije. Jugoslovane vodi dr. Fred Crdath.

Med njimi so zelo vplivne osebe, na primer Emanuel Haussler, urednik "Neues Wiener Tageblatt", komtesa Francois Karolyi, komercialni svetnik Hugo Stiasny, dr. Leonard Rapp in Mg. Rudolf Koenig.

Poleg Chicago bodo obiskali tudi New York, Philadelphia, Atlantic City, Washington, Detroit in Niagara Falls.

Družba bo odpotovala proti Evropi dne 5. avgusta s parnikom "Conte di Savoia".

Ker so se valute evropskih držav znatno zvišale, je pričakovati še več obiskovalcev.

Tujezemski uradi Italian Line in Simmons Tours, pod kojih vodstvom bodo izletniki potovali, poročajo, da se oglašja vedno več Evropejcev, ki si žele ogledati Združene države.

A. L. Simmons zre z velikim zaupanjem v bodočnost, češ, da se bodo kmalu vrnili "stari, dobri časi".

Vsakovrstne

KNJIGE

POUČNE KNJIGE
POVESTI in ROMANI
SPIŠI ZA MLADINO

se dobi pri

"GLAS NARODA"

216 W. 18th Street New York, N. Y.

POPOLEN CENIK JE PRIROČEN V TEM LISTU VSAKI TEDEN

DEŠČINA

ROMAN
IZ
ŽIVLJENJA
ZA "GLAS NARODA" PRÉREDIL I. H.

76

— Da, rekel sem in nočem preklicati in sedaj nič več ne pomaga: vse vam moram odkriti, vse razložiti. Toda — tukaj tega ne morem — ko mine opoldanski odmor, vas more kdo tukaj videti. Nemoteno bi moral govoriti z vami in ne da bi naju kdo slišal. Mogoče je dobro, da vas sedaj še nikdo ne spozna. Kako in kdaj bi mogel z vami govoriti? Smatram za dobro naklonjenost, neba, da sem vas srečal.

— Torej, ali morete priti v mesto? Mogoče dandanes zvečer?

— Gotovo!

— Torej obiščite me v hotelu; tam vas bom čakal. Zdi se mi, da mi morete marsikaj pojasniti, kar bi rad vedel predno stopim pred svoje sorodnike.

— Ne vem, ako bi vam mogel kdo drugi vse bolj pojasniti kot jaz. O tem se boste prepričali, kadar vam vse povem. Ali vam je prav, ako pridem ob osmih?

— Ob tem času vas bom pričakoval. Stanujem v hotelu Habsburg; tam vprašajte po senzor Vanzita. Pod tem imenom sem se v hotel vpisal.

Oba si podata roke. Četudi sta se v tej uri videla prvič v življenju, sta vendar oba vedela, da sta imela eden od drugega veliko zaupanje.

Ludvik Rodenberg naglo odide in zopet potisne klobuk globoko na oči. Ralf z velikim zanimanjem gleda za njim in gre zelo zadovoljen v svoj urad.

V svoji primeroma elegantni hotelski sobi čaka Ludvik Rodenberg zvečer Ralfa Bernda. In Bernd pride točno.

— Oprostite, gospod doktor, da sem vas naračil v ta primeroma priprist hotel. Toda nisem se hotel nastaniti v najboljšem hotelu, ker sem hotel ostati kar najmanj poznan. Mislim, da tu naju ne bo nikdo motil in poslušal. Prepričal sem se, da meji ta soba na eni strani na zunanjo steno, med drugo in to sobo pa je moja kopalnica. Na hodnik, kakor vidite, vodijo dvojna vrata. Torej moreva brez vsake skrbi govoriti.

— To je zelo dobro, gospod doktor; kajti, kar vam imam povedati, ne preneha nobene priče.

Ludvik postavi za Ralfa stol okrogli mizi in mu sede nasproti. Nekaj časa se oba molče gledata, nato pa pravi Ralf s slabotnim nasmehom:

— Vas mora takoj opaziti, kako vam je Henrik Dornau podoben; prav lahko bi veljal za vašega sina. Kar vam imam povedati, je zaradi Henrika Dornau. Za mene je to zelo kočljiva zadeva — drzno iz dveh razlogov, ne samo zaradi mene, temveč pred vsem zaradi vašega nečaka. Toda drzno se, kajti čutim, da morem to storiti, ne da bi me vi napačno razumeli. Dolgo časa ste bili proč od doma. Vaš nečak in nečakinja sta med tem dorastla in vaša najmlajša sestra Melanija živi, kolikor morem soditi, v neki četudi prostovoljni, duševni, skoro bi rekel telesni sužnosti in odvisnosti od svojega moža, gospoda ravnatelja Mertensa. Ne vem, ako ste ga kaj natančneje poznali.

Ludvik zmaje z glavo.

— Ne! V času ko se je moja sestra Melanija poročila, sem študiral na visoki šoli v Charlottenburgu in sem prišel domov samo ob počitnicah. In — če sem bil doma, me ni prav nič vleklo, da bi stopil v kake otže stike s svojim svakom. Nikdar za nisem mogel posebno trpeti, medtem ko sem bil zelo dober prijatelj drugega svaka, očeta Henrika Dornau. Vem, da je moj oče le po dolgem obnavljanju dovolil Melaniji, da se je smela poročiti z Mertensom in čudim se, da se je pozneje vendar sprijaznil s tem zakonom. Zakaj me o tem vprašujete?

— Ker bom proti temu človeku prinesel težke obdolžbe, proti človeku, katerega je vaš oče, žal, določil za varuha Henrika Dornau. — Vsi mislijo, da ne morem razumeti, da je vaš gospod oče, katerega smo vsi zelo cenili in ga smatrali za razumnega in razodnega moža, mogel tako zelo zaupati gospodu ravnatelju Mertensu. Gotovo da je dober gospodar — mogoče trgovski ženin, s to svojo lastnostjo zelo mnogo koristi podjetju, toda — toda kot človeka ga je vaš oče precej.

Zamišljen gleda Ludvik v Ralfov razvnet obraz.

— To mi poveste tako odločno, da moram misliti, da imate za to tehtne razloge. Mož, kot ste vi, ne more kar tako nekaj zatrjevati.

— Ne, gotovo ne, gospod doktor! Popolnoma se izročam v vaše roke, a ko vam vse povem, kar imam na srcu, toda — čutim, da more imeti v vas človek zaupanje in da boste razumeli tudi nekaj nenavadnega. Kar vam bom povedal, je samo zaradi vašega nečaka Henrika Dornau, v srčni skrbi zanj, katerega cenim in kateremu stojim navzle razliki v starosti prijateljsko zelo blizu. V Henriku Dornau vidi ravnatelj Mertens, ker brezpogojno veruje v vašo smrt, bodočega dediča in gospodarja Rodenbergovih tovarn — in — zato ga sovraži.

Ludvik se zgane in ostro pogleda Ralfa.

— O, zelo nevarno stvar trdite. Torej, Artur Mertens trdno veruje v mojo smrt?

— Tako trdno, da je smatral pri vašem očetu za veliko slabost, ker ni hotel verovati v vašo smrt, tako trdno, da je smatral za izgubljen denar, ki bi bil izdan za oglas, katerega je vaš oče določil v svoji oporoki. Ko sta ga gosposica Eva Marija in njen brat Henrik ponovno opozorila, da bi izpolnil željo starega očeta, je njihovo zahtevo osorno zavrnil, vsled česar sta slednji Eva Marija in Henrik, da bi izpolnila zadnjo željo svojega starega očeta, tajno to storila in tudi sama plačala.

In Ralf poroča natančno, kako je bil oglas objavljen.

Ludvik Rodenberg posluša z velikim zanimanjem. Žile njegovega obraza se nemirno napenja.

— Torej, Henrik Dornau se je mnogo trudil, da bi poklical domov moža, ki naj mu vzame veliko dedščino?

Ralf šele sedaj pove Ludvik natančne podatke o oporoki starega gospoda. Nato nadaljuje:

— Ko bi poznali Henrika Dornau in njegovo sestro, bi se vam zdelo popolnoma razumljivo, da je vaš nečak vse to storil, da je izpolnil željo svojega starega očeta, ki nikakor ni mogel verjeti, da njegov sin ne bi več živel.

In Ralf mu pripoveduje o sanjah njegovega očeta in tudi o sanjah v njegovi izdaji uri.

Ludvik se porose oči in zopet se ga poloti muka zavesti pod kakim prokletstvom je bilo njegovo življenje in življenje njegovega očeta. Moral je stisniti zobe.

— Natančneje o tem boste izvedeli od Eve Marije in od Henrika Dornau, gospod doktor, — pravi Ralf dalje. — Samo s tema dvema je vaš oče govoril o vas, drugače pa z nobenim človekom, pred vsem pa ne z arvnateljem Mertensom. Kajti, če mu je tudi zelo zaupal, je vendar opozil, da bi se osmešil pri njem zaradi "neumne slabosti starega moža". Torej je bilo v zavesti vašega gospoda očeta, da vendar neko mesto, kjer je bilo izključeno zaupanje do Arfurja Mertensa. Vendar pa je bilo dovolj veliko, da ga je postavil

za varuha svojemu vakuu, katerega je s tem poslal v veliko nevarnost.

— Kako mislite to, gospod doktor? Prosim vas, da mi poveste vse brez vsakega prikritja; tukaj moram videti vse jasno. Ako mojemu nečaku preti od strani mojega svaka kaka nevarnost, tedaj sem zato tukaj, da ga ščitim. Veseli me, da povzamem iz vašega poročila, da so otroci moje starejše sestre dobrosrčni in plemeniti. In najbrže sem danes opoldne videl Henrika Dornau. Saj videl sem od tovarne iti mladega fanta proti Rodenbergovi vili in zdelo se mi je, da vidim v njem svojo podobo. In sree mi je postalo gorko, ko sem ga zagledal; čutil sem, da je bil kot jaz.

(Dalje prihodnjič.)

Iz Jugoslavije.

Novi rektor zagrebške univerze.

Novi rektor zagrebškega vseučilišča inž. Gjuro Stipetić je prvi inženir, ki je dosegel čast rektorja na zagrebški univerzi. Inž. Stipetić je bil dolgo uslužben v Trzinu pri Trstu. Leta 1904 je bil nameščen v pomorskem arzenalu v Pulju, kjer je vodil vse ladje-delnike objekta. Sedem let nato je kot kapitan korvete zapustil vojaško službo in prevzel vodstvo oddelka Cosulicvih ladjedelnic v Trzinu. Leta 1914 je bil tehnični uradnik in namestnik glavnega direktorja. Pripravil je tudi načrte za štiri kitajske oklopne križarke, ki so jih že pričeli graditi, pa so gradnjo zaradi vojne ustavili. Ko se je v Zagrebu ustanovila tehnična visoka šola, je bil po zvan k sodelovanju in se je leta 1920 vrnil v Zagreb, svoje rodno mesto.

Prirave za letošnje žetev in izvoz žita.

Glede na bližajočo se žetev je kmetijski minister dr. Ljuba Tomasić sklical danes v kmetijsko ministrstvo konferenco gospodarstvenikov, trgovskih in zadržinskih korporacij ter zastopnike Zveze mlinarjev. Na konferenci so razpravljali v zvezi s pripravami na žetev in izvozno kampanjo žita, predvsem o plasiranju jug. pšenice na inozemskih tržiščih, o cenah ter morebitni potrebi državne intervencije ter o financiranju žetve. Po vsestranskem proučevanju položaja so se vsi navzoči izjemo mlinarjev izrazili za intervencijo države v obliki prispevka za izboljšanje žitnih cen pri odkupu od kmetovalec, zavzemali pa so se tudi za to, da bi se omogočil izvoz žita poleg nameravanega izvoznega sindikata tudi posameznim izvoznikom.

Vas, ki ne bo izumrla.

Zapisnik župnijskega urada v planinski vasi Dobretičina, ki je visoko na pobočjih planine Vlasice, beleži v zadnjih letih, ko se povsod po svetu pritožujejo, da število prebivalstva pada, skoraj neverjetno dejstvo: prebivalstvo tega kraja se množi v toliki meri, da se lahko upravičeno imenuje Pongarijo po prirastku prebivalstva jug. najbogatejši kraj.

V tem hribovskem kraju živijo planarji po starih svojih navadah in nazorih, pri katerih se smatra rodbina za glavni cilj življenja in dela. Redke so domačije z manj kot desetorico otrok, niso pa redki plodoviti zakonski pari z 20 in še več otroki. Planarji Pongarije se ženijo zelo mladi in navadno čakajo tudi svoje pravnuke. Število prebivalstva raste tako naglo, da bo kmalu pričelo prihajati izven kraja in tudi prišankovati zemljišč in tudi pašnikov. Že več let se Pongarci selijo tudi v druge planinske kraje Bosne in Hercegovine.

Umrljivost starcev in otrok je zelo majhna, prirastek pa tolik, da dobi skoraj vsaka rodbina na leto najmanj po enega člana. V enem samem letu je zabeležen prirastek od 500 oseb in tvorijo to

povečanje števila prebivalstva sami novorojenčki, kajti o kakem priseljevanju v teh krajih ni niti govora. Tako se je število prebivalstva Pongarije v nekaj letih podvojilo.

Nepojasnjena krvava tragedija.

Ves Slovanski Brod je te dni pod vrtom nepojasnene krvave tragedije, ki se je odigrala pred dnevi. Znani organizator esperantskega pokreta in urednik mesečnika "La suda stelo", Franjo Homar iz Bosanskega Broda je najprej ustrelil 32-letno Ružico Buck, sam pa skočil pod vlak. Kaj je bilo vzrok krvavi tragediji, ni znano. Med Homarjevo in Buckovo rodbino je nastal pred tedni prepri, ki si pa ni nihče s tem belil glave. Pred dnevi je odšla Buckova ob 11. zvečer iz stanovanja in se sestala s Homarjem. Po kratkem razgovoru je Homar ustrelil v glavo. Buckova je bila poročena ter mati enega otroka. Zdi se, da gre za nesrečno ljubezen.

Tragedija brezposelne delavke.

V neki gostilni v Osijeku se je napila 46-letna dninarica Ana Štrbić in začela kričati, da si bo končala življenje. Kar je potegnila izpod predpasnika nož in si razparala trebuh. V bolnici se je zavedla in izjavila, da ni mogla dobiti dela in ker je bila beda vedno hujša je sklenila umreti.

Borba z ubeglim jetnikom.

Nedavno je iz zaporov sarajevskega okrožnega sodišča pobežnil na smrt obsojeni 30-letni Peter Marjanović. Te dni so ga orožniki izsledili v vasi Haranovci blizu Sarajeva. Zvedeli so, da se skriva v hiši Dragoljuba Marjanovića. Orožniki so obkolili hišo in pozvali Marjanovića, naj se uda. Begunec je odgovoril s streljanjem. Razvila se je praveca bitka, v kateri je bil Peter Marjanović ubit. V hiši so orožniki zaplenili dve puški in več starih srbskih bomb.

PES IMA POSEBEN ORIENTACIJSKI ČUT

Marsikdo se zanima, kako je mogoče, da pes najde pot domov, čeprav si ga pustil samega še tako daleč od hiše. Prof. dr. B. Schmid je napravil zanimive preizkuse s psi, da bi ugotovil, kakšne čute rabijo pes, da tako hitro in gotovo najde pot domov. Ugotovil bi bil rad, kako se more pes tako hitro orientirati in izbrati pravo smer proti domu.

Poizkusa Schmidu ni bilo mogoče izvesti. Potrebne so bile zato posebne priprave. Ugotoviti je bilo treba pokolenje psa, njegovo obnašanje nasproti tujcu in domačemu človeku in sploh njegove navade. Nadalje se je prof. Schmid zanimal, ali pes grize. Poleg tega je bilo treba izvršiti poizkus tako, da pes ne bi zasluhlil, da z njimi samo eksperimentirajo.

Prve tri poizkuse so napravili z

LEPE PRILIKE

Naprodaj imam tukaj v Greensburgu tik konkretne ceste 7 hiš, vsake cene od \$1000. pa do \$10.000.— Tukaj je sedem tovarn in po nekoliko se vedno dela, posebno dekleta dobe vedno delo. — V Pittsburgu imam pa tudi 7 hiš po ceni od deset do 25 tisoč dolarjev. Prodam radi starosti. Kdor se zanima naj pride, da si ogleda te lepe prilike: eno miljo južno od Greensburga.

JOSEPH KEBE
Box 629, Greensburg, Pa.

ovčarjem. Ovčarja so peljali daleč od njegove domovine in sicer po tleh, ki so bila po svoji površini povsem drugačna, kakor domača. Nebo je bilo pokrito z oblaki in megla je bila legla na z mljo. Ko so pastirji na čisto neznanem kraju, se je v prvem trenutku previdno oziral naokoli. Hodil je sam pa t.a. a se končno po 30 minutah odločil in jo ubral neravnost proti domu.

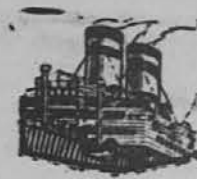
Po poti se je previdno izogibal vsem vozilom in ljudem, prav tako je bil previden po vaseh in ko je hodil mimo kmetij, ko je končno prispel na cesto, ki mu je bila že znana, se je spustil v tek. Ta poskus so ponovili na osemnajsti dan z istim psom. Zdaj je rabil pes za orientacijo ne več 30 minut, temveč samo let. Pol leta nato so je njegov gospodar prešel drugam. Ko so potem pripeljali psa na isto mesto, je rabil za orientacijo 35 minut in se potem podal na pot zelo neodločno. Šel je po drugi poti. Ko je prišel na pot, ki mu je bila že znana, se je vrnil v hišo, v kateri je njegov gospodar prejel stanovač, kljub temu, da so bili v tej hiši drugi ljudje.

Pozneje je napravil poizkus s psico, ki je živel v velikem mestu. Peljal jo je v razni del velikega velenesta in jo tam izpustil. Ta je rabila 25 minut za orientacijo. Nato je krenila proti svoji hiši in prišla tudi srečno domov. Štirideset dan nato je pri ponovitvi tega poizkusa rabila psica za orientacijo samo 5 minut. Pri vseh teh poizkusih se prof. Schmid pazil, da ne bi psi dobili vtisa, da jih kdo opazuje ali pa da hoče nanje vplivati. Na svoji poti proti domu niso psi skoraj nič uporabljali nosa in tudi ne očesa. Prof. Schmid je prišel do zaključka da mora imeti pes drugi čut, morda orientacijski, ki mu pomaga pri orientaciji.

SLOVENIC PUBLISHING CO. TRAVEL BUREAU

216 WEST 18th STREET NEW YORK, N. Y.

PIŠITE NAM ZA CENE VOZNIH LISTOV, REZERVACIJO KABIN, IN POJASNILA ZA POTOVANJE

21. Julija:
Lafayette v Havre
Europa v Bremen
Statendam v Boulogne

26. Julija:
Hamburg v Cherbourg
Pres. Roosevelt v Havre

27. Julija:
Bremen v Bremen

28. Julija:
Vendram v Boulogne
Ile de France v Havre

29. Julija:
Vulcania v Trst
Aquitania v Cherbourg

30. Avgusta:
Olympic v Cherbourg

31. Avgusta:
Champlain v Havre
Conte di Savoia v Genoa
Berengaria v Cherbourg

1. Avgusta:
Leviathan v Cherbourg
Europa v Bremen

2. Avgusta:
New York v Hamburg

3. Avgusta:
Paris v Havre

4. Avgusta:
Majestic v Cherbourg
Rotterdam v Boulogne

5. Avgusta:
Saturnia v Trst
Aquitania v Cherbourg

6. Avgusta:
Bremen v Bremen
Statendam v Boulogne

7. Avgusta:
Vendram v Boulogne
Ile de France v Havre

8. Avgusta:
Rex v Genoa

9. Avgusta:
Reliance v Hamburg

10. Avgusta:
Majestic v Cherbourg
Manhattan v Havre

11. Avgusta:
Deutschland v Hamburg
Bremen v Bremen

12. Avgusta:
Conte di Savoia v Genoa

13. Avgusta:
Ile de France v Havre
Statendam v Boulogne

14. Avgusta:
Aquitania v Cherbourg
New York v Hamburg

15. Avgusta:
Olympic v Cherbourg

16. Avgusta:
Paris v Havre

17. Avgusta:
Vulcania v Trst
Vendram v Boulogne

18. Avgusta:
Europa v Bremen

19. Avgusta:
Berengaria v Cherbourg
Manhattan v Havre

20. Avgusta:
Leviathan v Cherbourg
Europa v Bremen

21. Avgusta:
New York v Hamburg

22. Avgusta:
Paris v Havre

23. Avgusta:
Majestic v Cherbourg
Rotterdam v Boulogne

24. Avgusta:
Saturnia v Trst
Aquitania v Cherbourg

25. Avgusta:
Bremen v Bremen
Statendam v Boulogne

26. Avgusta:
Vendram v Boulogne
Ile de France v Havre

27. Avgusta:
Rex v Genoa

28. Avgusta:
Reliance v Hamburg

29. Avgusta:
Majestic v Cherbourg
Manhattan v Havre

30. Avgusta:
Deutschland v Hamburg
Bremen v Bremen

31. Avgusta:
Conte di Savoia v Genoa

1. Avgusta:
Ile de France v Havre
Statendam v Boulogne

2. Avgusta:
Aquitania v Cherbourg
New York v Hamburg

3. Avgusta:
Olympic v Cherbourg

4. Avgusta:
Paris v Havre

5. Avgusta:
Vulcania v Trst
Vendram v Boulogne

6. Avgusta:
Europa v Bremen

7. Avgusta:
Berengaria v Cherbourg
Manhattan v Havre

8. Avgusta:
Leviathan v Cherbourg
Europa v Bremen

9. Avgusta:
New York v Hamburg

10. Avgusta:
Paris v Havre

11. Avgusta:
Majestic v Cherbourg
Rotterdam v Boulogne

12. Avgusta:
Saturnia v Trst
Aquitania v Cherbourg

13. Avgusta:
Bremen v Bremen
Statendam v Boulogne

14. Avgusta:
Vendram v Boulogne
Ile de France v Havre

15. Avgusta:
Rex v Genoa

16. Avgusta:
Reliance v Hamburg

17. Avgusta:
Majestic v Cherbourg
Manhattan v Havre

18. Avgusta:
Deutschland v Hamburg
Bremen v Bremen

19. Avgusta:
Conte di Savoia v Genoa

20. Avgusta:
Ile de France v Havre
Statendam v Boulogne

21. Avgusta:
Aquitania v Cherbourg
New York v Hamburg

22. Avgusta:
Olympic v Cherbourg

23. Avgusta:
Paris v Havre

24. Avgusta:
Vulcania v Trst
Vendram v Boulogne

25. Avgusta:
Europa v Bremen

26. Avgusta:
Berengaria v Cherbourg
Manhattan v Havre

27. Avgusta:
Leviathan v Cherbourg
Europa v Bremen

28. Avgusta:
New York v Hamburg

29. Avgusta:
Paris v Havre

30. Avgusta:
Majestic v Cherbourg
Rotterdam v Boulogne

31. Avgusta:
Saturnia v Trst
Aquitania v Cherbourg

1. Avgusta:
Bremen v Bremen
Statendam v Boulogne

2. Avgusta:
Vendram v Boulogne
Ile de France v Havre

3. Avgusta:
Rex v Genoa

4. Avgusta:
Reliance v Hamburg

5. Avgusta:
Majestic v Cherbourg
Manhattan v Havre

6. Avgusta:
Deutschland v Hamburg
Bremen v Bremen

7. Avgusta:
Conte di Savoia v Genoa

8. Avgusta:
Ile de France v Havre
Statendam v Boulogne

9. Avgusta:
Aquitania v Cherbourg
New York v Hamburg

10. Avgusta:
Olympic v Cherbourg

11. Avgusta:
Paris v Havre

12. Avgusta:
Vulcania v Trst
Vendram v Boulogne

13. Avgusta:
Europa v Bremen

14. Avgusta:
Berengaria v Cherbourg
Manhattan v Havre

15. Avgusta:
Leviathan v Cherbourg
Europa v Bremen

16. Avgusta:
New York v Hamburg

17. Avgusta:
Paris v Havre

18. Avgusta:
Majestic v Cherbourg
Rotterdam v Boulogne

19. Avgusta:
Saturnia v Trst
Aquitania v Cherbourg

20. Avgusta:
Bremen v Bremen
Statendam v Boulogne

21. Avgusta:
Vendram v Boulogne
Ile de France v Havre

22. Avgusta:
Rex v Genoa

23. Avgusta:
Reliance v Hamburg